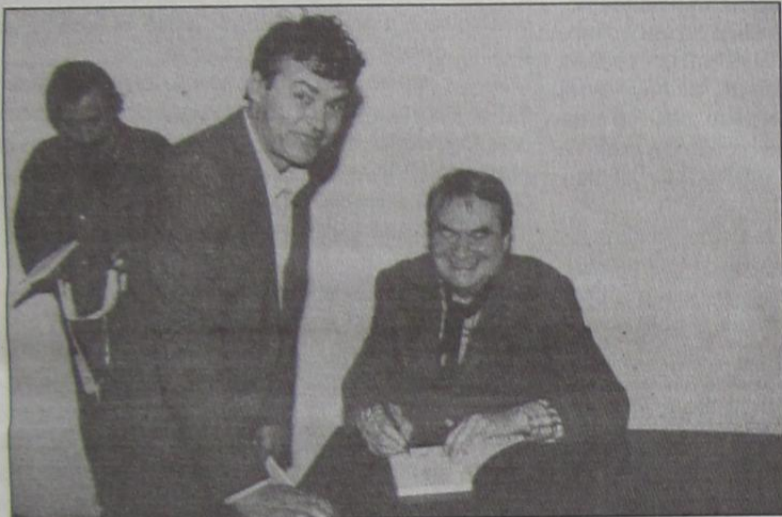

Eveniment

Biblioteca Municipală „Constantin Țoiu”

Din 27 ianuarie 2006, Biblioteca Municipală Urziceni a primit numele prozatorului Constantin Țoiu. Alături de maestrul Țoiu s-au aflat oficialități locale, membrii Asociației Culturale HELIS și cititori.

Prof. Buzu Vitali

Județul Ialomița în izvoarele militare rusești (secolele XVIII – XIX)

În secolele XVIII-XIX, în contextul Problemei Orientale, au loc numeroase războaie ruso-austro-otomane. Toate aceste războaie se desfășoară și pe teritoriul românesc. Județul Ialomița este martorul involuntar al evenimentelor. Numeroase mărturii rusești despre județul nostru (scrisori de campanie, jurnale, memorii ș.a.) așteaptă să fie scoase la lumină. Din nefericire, momentul favorabil descoperirii acestor izvoare a fost ratat. În prezent, doar printr-o finanțare solidă am mai putea completa catalogul izvoarelor ialomițene. În paginile de mai jos, vom prezenta câteva informații, culese din corespondența de campanie a doi generali ruși: Piotr Alexandrovici Rumeanțev și Mihail Ilarionovici Kutuzov.

Generalul P.A. Rumeanțev (1725 – 1796) conduce trupele ruse în războiul din 1768-1774. El obține victorii importante la Larga și Cahul, iar, într-un final, câștigă războiul, încheiat cu pacea de la Kuciuk-Kainargi. Spațiul ialomițean apare de mai multe ori în corespondența acestuia¹.

Din raportul lui P. A. Rumeanțev către Ecaterina a II-a, despre pierderea cetății Giurgiu.

6[17] iunie 1771
Satul Oancea

[Rumeanțev îi critică pe comandanții ruși care au predat nejustificat cetatea Giurgiu turcilor. În încheiere, el încearcă să înlănzescă tonul.]

... Voi încheia raportul cu relatarea primită aseară de la comandantul Brăilei, Borzov. Pe 3 iunie, în zorii zilei, inamicul, în număr de peste 2000 de oameni, a traversat Dunărea, în fața orașului Hârșova, și a atacat postul nostru de la gurile râului Ialomița, apărat de regimentul de infanterie Butârskii, condus de maiorul Taub; chiar dacă

turcii au asediat fosta redută timp de 6 ore, prin curajul maiorului amintit și al subalternilor săi, ei au fost respinși și învinși, deoarece au fost uciși peste două sute de inamici, mulți alții au fost înghițiți de apele râului, au fost luați 16 prizonieri și s-au capturat două steaguri.
(continuarea în pag. 17)

NOTĂ:

¹ Feldmareșalul Rumeanțev, *Culegere de documente și materiale*, Moscova, 1947 (în limba rusă). Poate fi consultată pe site-ul www.vostlit.info. Din nefericire, n-am avut acces la principală culegere de documente a lui Rumeanțev (*Documente*, vol. 1-3, Moscova, 1953 – 1959)

BALADA ÎNVĂȚĂCEILOR ÎN MISTERELE PĂMÂNTULUI CU DĂRNICIE INFINITĂ

Albi, galbeni, violeți și zdrențuiți,
Pământu-și alăptează stânjeneii.
Pe brânci, ne străduim, rostogoliți,
Eu gol, tu goală, -a fi învățăceii,
Adăugând la marea nebunie
De-un ban miraj, de-o sută frenezie.
Sub anii și zăpezile de ieri
S-a îngropat firuța voinicoasă:
Din poala dulce-a Mamei Primăveri
Renaște fraged iarba de acasă.

Asupra mea, asupra ta se-asmuț,
Cu-nfloritură de pădăii solare,
Dogorile dumbrăvii cu-așternut
Reînviat prin trudnică vigoare.
Setos de pândă, lacom de năvală,
Ne-atrage-un demon, meșter în momeală
Și vrăji, de ne-amețește înmiit:
Din măiestria lui misterioasă
Și dărnicia fără de sfârșit
Renaște fraged iarba de acasă.

Nu ocrotesc în brațe vreun concept,
O frumusețe-abstractă, în idee,
Ci bustul tău real, cu șolduri, piept,
Apoteoză vie, de femeie,
Crezând în nemurirea muritoare,
Acum și-aici, tu, țigănită-n soare!
Cu râvnă ne iubim: e un Mister,
De păsări, fluturi, nori nici că ne pasă,
Pe când, sub noi, tăcând, din răspuțeri
Renaște fraged iarba de acasă.

Bleg, după dragoste, se stinge floarea,
Nu în pierzanie, ci-n jubilară
De mâine și poimâine-a altei vieți.
Mereu mustoasă și sârguincioasă,
Fără bunăvestire din profeți,
Renaște fraged iarba de acasă.

Șerban CODRIN

Din cuprins:

- Nicolae STAN - „SUDICUL INTERIOR”: DESPRE ORIGINEA ȘI FORMAREA CARACTERULUI NIETZSCHEAN pag.3
- Ioan NEȘU - ARESTAREA -fragment din romanul „MOLIMA” pag.4
- Nicolai TĂICUȚU - poezie pag.7
- Lucia ȘTEFANOVICI - Boală de cer pag.8
- Dorina ENE - UMBRA ROMEI (roman) pag.11
- Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale - Ialomița pag.12-13
- Alexandru BULEANDRĂ - Dă-mi, Doamne, visele-napoi! pag.14
- Victor OPREA - Nicolae TACHE - „Un sat trăitor în lume” - Monografia satului Gimbășani pag.19
- Ștefan GRIGORESCU - INSCRIPTIILE ZAPPA pag.21
- Enciu BOBĂRNICHE - EMINESCU A FOST ARESTAT! pag.22
- Peter Mihok - Rodica Negre - traducere - Partizanii interzicerii publicității medicamentelor pag.23-24

Ștefan Tănase Poet de graniță între Bărăgan și Vlășia, între poezia orală și poezia cultă

Cartea de poezie „Cioplitor în cuvinte” a lui Ștefan Tănase a cărei apariție a fost îngrijită de poetul Șerban Codrin, face serviciul de a da o ediție operei poetului – țăran din Panțoiu (sau Colacu) comuna Patru-Frați, azi Adâncata, conținând cele două volume de poezii publicate vreodată de poet.

Este vorba de poezii publicate în plachete: **Plecări fără hotar** (1946) și **Psalm teluric** (1969).

Ar mai fi fost și alte volume „dispărute din edituri sau rătăcite prin arhive”: **Plaur nomad**, **Plutașii pe de Bistrița** și **Portrete în doi**, de aceea volumul **Cioplitor în cuvinte**, titlu propus de Șerban Codrin, care pune pe copertă o fotografie a sculpturii lui Brâncuși „Cumințenia pământului”, poate fi considerat o ediție integrală a poeziei lui Ștefan Tănase.

Ștefan Tănase (1916 – 1978) a umblat prin cenacluri și edituri, a fost cunoscut de personalități literare ca Sadoveanu, Arghezi și Nichita și care-i creează o alură nobilă a biografiei, a avut lecturi la modă ale vremii între care Esenin, desigur Labiș și Nichita, de ce nu Arghezi și cine știe care altele.

L-am cunoscut în perioada anilor 1963 – 1976 când mă căuta la mine acasă la Armășești și îmi citea din poeziile lui.

Era un mistreț, un pădurean, cu barbă aspră, înflorită când nu se bărbiera și mustață zbârlită și un ochi lăcrimos, rupându-i chipul ciclop, vânjos, fără să fie înalt, om blând, dar cu gesturi bruște, albe, care făceau pitorescul personajului, dădea din mâinile cu degete boante și palme groase,

rășchirate, uitându-le astfel în poziții suspendate pentru o clipă și retrăgându-le repede.

Se atașa firesc, fără rușinari, mânca pofcios, fără fasoane, purta haine de sat cu îmbinări de oraș – pulovăre, sacouri, pălărie, pantofi sau ghete care nu-l scoteau în evidență.

Dacă am căuta filiații în poezia lui Ștefan Tănase, le-am găsi, iată Arghezi cu poezia Psalmilor, Labiș cu sentimentul paterului sau al mamei și melancolia, întristarea gravă a lui Eminescu, dar înainte de toate Ștefan Tănase este un poet teluric, așa cum o remarcă titlul celui de-al doilea volum, adică un poet al pământului, „poet al brazdei”, căruia îi place să facă proză lirică de țăran, de lucrător al pământului, de „nobilitate” țărănească, calul cu care ară devine Pegasul iar „Pogonul temeinic lucrat/ Va da poezii țâșnite din mine./ Să le cânte întregul meu sat.” (*Frescă*)

Iată deci o temă în poezia lui Ștefan Tănase: plugăritul și satul, poate tema dominantă a poetului.

Ștefan Tănase scrie o „poezie în replică”, la Eminescu „Sunt propriul meu epigon”, la Esenin – „Măicuței mele”, mama ocupând un loc tematic important, la Ion al lui Rebreanu cu care se simte confrate întru plugărie, „Diatrib” – poezie a notării excursiei în satul Prislop și iată întrezărim o altă temă, a dorului de hoinăreală, a spargerii zării câmpiei, a hoinărelii însăși, a pitorescului.

Poate dintr-un complex poetul aduce în poezie neologisme stridente și titluri asemenea: În loc de addagio, Alter ego, Senzitivă, Eglogă,

Appassionata, lăsând să se înțeleagă „Nu-i mare lucru, pot și eu” și „Fiți circumspecți cu țăranismul meu!”

Dar este și semnul graniței între trăirea intuitivă, folclorică și poezia cultă, a aluziei culturale, intelectuale, a reflecției.

Un sentiment al însrăinării îl determină pe poet să se reclame al locului, al satului său, satului dintre păduri, reminiscențe ale codrului Vlășiei.

De aici vine dorul hoinărelii, al „haiduciei”, al plăcerii rachiului și al vinului, beției poetul îi înalță ode, chiar dacă notează viclean eticul: „Chiar dacă beția nu e bună”.

La poezia „Chip cioplit” trebuie să se fi gândit Codrin când propunea titlul **Cioplitor în cuvinte**.

Ars poetică a lui Ștefan Tănase în care poezia este considerată o adevărată idolatrie a „slujirii artistice”: „Îți voi fi cucernic, tatăl meu, amin/ Chip cioplit de mine, ție mă închin.”

Galatee a poetului Ștefan Tănase, poezia.

Teluricul lui Ștefan Tănase, rara, decorativa cosmicizare a poeziei sale ni-l arată în firea lui „de trudit” neodihnit pe ogorul poeziei.

Trebuie să remarc în poezia lui Ștefan Tănase o grijă aproape didactică pentru cumințenie morală. Așa îmi explic de ce nu apare în volumele sale „Vesperala”, poezie „interzisă” ca și Povestea lui Creangă, în care se sugera o posesiune sexuală în natură, în chip instinctiv, țărănesc și care dădea bărbatului sentimentul patriarhal al dominării lumii. O recita adesea subversiv prietenilor.

Fără să-l acuzăm, există în poezia lui și șabloane de viziune a vremii proletcultiste, chiar nota de țăranism fals apare uneori ca ideologizare, dar acestea sunt rare și abia vizibile, pentru că poezia lui Ștefan Tănase se realizează dintr-o mare sinceritate, o certă intuiție poetică, ceea ce o face să reziste timpului, să ne bucure azi, peste moartea lui cu un duh câmpenesc și pădurean, viguros trăitor, cinstit cu sine, prietenos și bun!

Prof. Anghel Papacioc

CALENDAR CULTURAL IALOMIȚEAN

- ianuarie -

1. CIUTACU, Gheorghe - colecționar - s-a născut la 2 ianuarie 1945, satul Colilia, com. Cocora
2. STAN, Nicolae - prozator, eseist - s-a născut la 2 ianuarie 1953, com. Balaciu
3. Î.P.S. MIHĂIȚĂ, Nifon - Episcop al Sloboziei și Călărașilor, Arhiepiscop de Târgoviște - s-a născut la 5 ianuarie 1944, satul Crețești-Vidra, jud. Giurgiu
4. PĂTRU, George - artist plastic - s-a născut la 6 ianuarie 1946, sat Lonești, jud. Brăila
5. PETCU, George - poet - s-a născut la 13 ianuarie 1917, comuna Grindu
6. CONSTANTINESCU (DINCĂ), Elena - învățătoare, autoare de manuale - s-a născut la 14 ianuarie 1925, com. Cosâmbesti
7. POPESCU, Dumitru - pictor scenograf - s-a născut la 15 ianuarie 1941, com. Cosâmbesti
8. ZECA, Constantin - ofițer superior - s-a născut la 15 ianuarie 1949, com. Reviga
9. DUMITRESCU-CICO, Emil - amiral - s-a născut la 17 ianuarie 1935, Urziceni
10. GĂZDARU, Dumitru (Dimitrie) - critic literar, editor - s-a născut la 18 ianuarie 1895, com. Grivita
11. CONSTANTIN, Marin - poet, realizator de emisiuni radiofonice - s-a născut la 19 ianuarie 1952, Fierbinți-Târg
12. PAROTĂ, Maria - artistă lirică - s-a născut la 28 ianuarie 1924, Urziceni

13. ANGHELESCU, Niță - artist plastic - s-a născut în anul 1903, com. Cuza Vodă, jud. Călărași
14. BENTOIU, Ion - magistrat, om politic, profesor, traducător - s-a născut în 1883, Făcăeni
15. BUZOIANU, T. Gheorghe - geograf, publicist - s-a născut în 1859, Coșereni, Ialomița
16. CAIR, George - poet, prozator, publicist - s-a născut în satul Cair, azi Axintele
17. GHÎTESCU, Tiberiu - medic, prof. univ. - s-a născut la Slobozia
18. HAGIENOFF - familie de politicieni și proprietari - Ion HAGIENOFF și Nicolae I. HAGIENOFF
19. MACARIE, Ieromonahul - teolog, compozitor, tipograf - s-a născut în anul 1870, sat Perieți
20. MATEI BASARAB - Domn al Țării Românești (1632-1654) - s-a născut în anul 1585
21. MĂLĂERU, Mircea - țăran, deputat în Divanul Ad-hoc al Țării Românești - s-a născut în anul 1817, Dridu-Sărindarele
22. MIHAI VITEAZUL - Voievod, strateg, comandant militar și diplomat
23. NICULESCU, Constantin Ion - profesor, traducător - s-a născut în 1897, satul Buiești, com. Albești
24. OBRENOVICI, Efrem - mare proprietar - s-a născut în anul 1770, în Serbia
25. THOMESCU-BACIU, Nicolae - publicist - s-a născut la Urziceni, în ultimii ani ai sec. al XIX-lea
26. ZAPPA, Evanghelie (Vanghele) - proprietar - s-a născut în anul 1800 în loc. Labovu, Epir

În numărul 32 al publicației „Animus”, editată de Colegiul Național „Mihai Viteazul”, semnează:

Alexandru STAN, Elena - Andreea BĂDICĂ, Liana IONIȚĂ, Alexandra NEAGU, Răzvan HOINARU, Alexandru PĂDURARU, Ana-Maria DUCUȚĂ, Alexandra COMAN, Diana-Alexandra ROȘOIU, Adin Daniel ROBE, Andrei ȘTEFAN, Steliana MORARU, Alexandra - Mădălina IOSIF, Lavinia BASARAB, prof. Liviu NEAGU, Alina GRIGORE, Aura NEDELCO, Alexandra TODORAN.

Nicolae STAN

„SUDICUL INTERIOR”: DESPRE ORIGINEA ȘI FORMAREA CARACTERULUI NIETZSCHEAN (1844-1869) (I)

MOTTO: „...oameni care știu să îndrăgească Sudul atunci când sunt în nord, știu să iubească Nordul aflându-se în sud...”

(„Dincolo de bine și de rău”)

„Aici, în «ermitajul» din pădure, el cărui ermit sunt eu, domnește, de ieri încoace, mare zarvă: nu știu de fapt, ce s-a întâmplat, dar umbra unei crime se așterne asupra casei. A fost ascuns ceva în pământ, lucrurile au fost descoperite, se auzeau văicările cumplite, erau prezenți numeroși jandarmi, a avut loc o percheziție, iar noaptea am auzit din camera alăturată pe cineva oftând din greu, astfel că mi-a pierit somnul. Se pare că și în timpul nopții s-au făcut din nou săpături în pădure, s-a produs o surpriză, și iarăși au fost lacrimi și țipete. Un funcționar mi-a spus că ar fi vorba de o «poveste cu bancnote» - nu am destulă curiozitate ca să știu atâtea câte știe, probabil, toată lumea în jurul meu.”

Nu este incipitul unui roman polițist, ci numai un fragment dintr-o scrisoare adresată de Friedrich NIETZSCHE, la 18 iulie 1880, de la Marienbad, bunului și răbdătorului său prieten, Peter Gast.

În fragmentul dat avem un personaj fascinat de propria sa lume, de propria sa operă, în raport cu care este atras în mod fatal și fericit.

Dar care să fie traseul acestui ermit, în vârstă de 36 de ani - vârstă pe care-o avușese tatăl lui, atunci când murise, la cei cinci ani ai băiatului cel mare -, total lipsit de înșușirea cea mai „omenească”, mai practică și mai necesară pentru supraviețuire: curiozitatea comună? De unde vine el, din ce lume și din ce tip de familie și strămoși, ce suferințe misterioase l-au apăsât, ce stea îl călăuzește, astfel încât - lucru rarism - să nu știe nimic despre „povestea cu bancnote” întâmplată în imediata lui apropiere?

Cine este, în ființa lui, acest Nordic sustras lumii, suficient sieși, acaparator de propria acumulare?

CERCUL „HERMENEUTICO-EREDITAR”

MOTTO: „Tot ceea ce este bun vine dintr-o moștenire.”

(„Amurgul idolilor”)

Friedrich Wilhelm Nietzsche „a fost aruncat în lume”, printr-o acumulare de forță și memorie uriașe, ale înaintașilor săi străvechi, la 15 octombrie 1844, la Röcken, lângă orașul Lützen.

Un prim element fatidic, acceptat cu o bucurie de rezonanță mistică, este chiar ziua nașterii; însemnată, prevestitoare, măreață: „Eu însumi, născut în ziua de aniversare a nașterii susnumitului rege [regele prusac Friedrich Wilhelm al Patrulea - N.S.], la 15 octombrie, am primit, cum se cuvenea, numele hohenzollernic Friedrich Wilhelm.”³

Relația cu marea familie Nietzsche, privită în istoricitatea ei, a fost pentru filosof un vast câmp de cercetare, dar mai ales de credință. Rolul acestei relații, a acestei „citiri” a antecesorilor, a fost acela de justificare, de întemeiere a direcției propriului destin, asumat cu frenezie.

Cercul „hermeneutico-ereditar” format din strămoși (text) și nepot (interpret) sugerează, deja, ideea eternei reînnoiri a Aceluiași, explicate de E. Fink: „În măsura în care privit ca eterna reînnoire timpul prezintă un caracter plutitor, dansant, ușor: ceea ce va fi și a fost deja, iar trecutul e întotdeauna viitor, clipa conține timpul întreg, în măsura în care un acum repetat la infinit!”⁴

Dar cum arată cele două linii ereditare, care, prin intersectarea lor spectaculoasă și explozivă, „condiționează ereditar” eul nietzschean sfâșiat tragic între moștenirea strămoșilor și unicitatea unui viitor, periculos?”

Tatăl filosofului, Karl Ludwig, a fost un pastor luteran, provenit dintr-un mediu conservator, urban. Tatăl lui - bunicul filosofului - fusese, bineînțeles, un

Și, în fond, ce misiune are el cu adevărat?

Pentru a-i înțelege filosofia și viața acestui gânditor ascuns sub masca pustnicului, trebuie, în măsura posibilului, să i le reconstruim. Tot astfel cum, urmându-l pe Maurizio Ferraris,² pentru Nietzsche însuși, intenția hermeneutică „rămâne îndreptată fundamental către analiză reconstitutivă”. Se conturează inevitabil, spre cercetare, atât în ceea ce privește relația noastră de înțelegere a continuum-ului viață-operă nietzschean, cât și în ce privește relația de înțelegere de către Nietzsche a originii sale, celebrul cerc hermeneutic. Pentru a se apropia de sinele său, pentru a „deveni ceea ce este”, gânditorul german dorește - în opera sa, în scrisori, în autobiografia sa spirituală „Ecce homo” - să-și restituie, prin interpretare, trecutul familiei sale ca trecut, lanțul său nesfârșit, obscur și declarat nobil al strămoșilor săi, de unde-i vin forța și unicitatea.

Dar este posibilă o astfel de restaurare definitivă, unică, adevărată? Este posibilă o dezvăluire a originii și, totodată, o conservare a ei în forma originală, în integritatea ei?

Sau, dimpotrivă, cum argumentează Gadamer în „Adevăr și metodă”: „Viața care este restaurată, recuperată în starea ei de stranietate, o a doua existență a planului culturii.”

Altfel spus, încercarea lui Nietzsche de a-și restaura integral, ca atare, originea, prin apelul la cauzalitatea eredității, ar putea fi o interpretare care-și modifică și obiectul, în sens gadamerian, ca și conștiința de interpret în fața textului constituit din propria-i ereditate.

pastor cu o poziție importantă regională. Karl își pierde tatăl la 12 ani.

Recomandat de însuși Friedrich Wilhelm al Patrulea al Prusiei - servise la curtea ducală Altenburg - Karl devine pastor la Röcken, unde își va întemeia gospodăria.

Mama, Fraziska Oehler, este dintr-un sat vecin orașelului viitorului ei soț. Este una din cei 11 copii ai pastorului David Oehler, în a cărui casă de țară, veselă, veneau mulți invitați și ascultau muzică.

Cei doi - cu șururile lor de memorie și forță, opuse ca natură - se căsătoresc în 1843, Franziska la 18 ani, iar Karl la 30 de ani.

Franziska, fire „germană”, oarecum necultivată și naturală, va fi cizelată de cele două surori ale lui Karl, Rosalie și Augusta, care locuiau și ele la Röcken.

La un an de la căsătoria celor doi, în 1844, de ziua regelui, 15 octombrie, „apare în lume”, ca o contopire a celor două contrarii, copilul Friedrich Nietzsche.

Ereditatea este un „text” misterios: el îți acordă șansa de a fi „nepot”, moștenitor, dar simultan, îți donează o viață plină de „pericol”, pe care trebuie să ți-o urmezi, tragic și fericit: „Omul modern reprezintă biologic o contradicție a valorilor, el stă între două scaune. El spune în același timp da și nu... Fără să știm, fără să vrem, noi toți avem în trup valori, cuvinte, formule, principii morale bazate pe raportul de opoziție dintre izvoare - suntem, filosofic vorbind, falși”⁵

Interpretul Nietzsche sondează abisalitatea celor două lumi ereditare - paternă și maternă - pentru

a afla acolo secretul propriei ființe, scopul vieții sale, misiunea lui unică. Iar ce găsește prin cercetare și imaginație îl responsabilizează, dar și îl încântă: „Tatăl meu a murit la treizeci și șase de ani; era un om delicat, amabil și morbid, cum poate fi numai o ființă menită doar stării de tranziție - mai curând o amintire frumoasă a vieții, decât viața însăși (...). Tatăl meu (...) înainte de a prelua funcția de pastor al comunității Röcken, nu departe de Lützen, a trăit câțiva ani la castelul Altenburg și a fost acolo percepserul celor patru prințese. Elevele sale sunt regina Hanovrei, marea prințesă Constantin, marea ducesă Oldenburg și prințesa Therese von Sachsen - Altenburg. El era pătruns de o adâncă venerație față de regele prusac Friedrich Wilhelm al Patrulea, de la care și primise demnitatea de pastor. (...) Consider ca un mare privilegiu faptul că am avut un asemenea părinte (...) faptul că pentru mine nu a mai fost nevoie de nici o intenție, ci doar de o simplă așteptare pentru a intra, fără voia mea, într-o lume a lucrurilor mai înalte și mai delicate...”⁶

Mai mult, s-ar putea spune că există o adevărată „conspirație universală” a celei-mai-bune eredități, care a avut drept rezultat a lucrării sale și vocație: desăvârșirea într-o ființă aleasă: „...strămoșii mei au fost nobili polonezi: și de acolo îmi trag eu în ființa mea mult instinct al rasei, cine știe? (...)... mama mea, Fraziska Oehler, este în orice caz o ființă foarte germană; la fel și bunica mea din partea tatei, Edmunthe Kruse. Aceasta din urmă a trăit întreaga tinerețe în mijlocul bunului și bătrânului Weimar, nu fără legături cu cercul din jurul lui Goethe.

Fratele ei, profesorul de teologie Krause din Königsberg, a fost chemat la Weimar, după moartea lui Herder, ca decan general. N-ar fi cu neputință ca mama ei, stră-străbunica mea, să fi fost cea care a apărut cu denumirea „Muthgan” în jurnalul tânărului Goethe. S-a măritat, a doua oară, cu pastorul Nietzsche, la Filenburg; în acea zi din anul marelui război, 1813, când Napoleon a intrat împreună cu statul său major în Eilenburg, la 10 octombrie, ea și-a născut copilul.”⁷

Cu un asemenea trecut, aurit în interpretare și evaluare, viitorul trebuie să fie pe măsură. Trecutul este un text prețios, greu, sonor, incommensurabil. El conferă valoare interpretului ce se apleacă asupra-i, pe care-l absoarbe în tăcerea lui măreață, dar și căruia-i oferă libertatea de a exploda în multiple posibilități de afirmare, încununând opera: „În general, fiecare lucru are atâtea valoare cât ai plătit pentru el (...)... dacă privim istoria ascendenței sale, vom descoperi acolo istoria unei acumulări și a unei capitalizări de forță (...). Costurile legate de ceea ce este cineva sunt plătite de strămoși.”⁸

Privind cu neșat către trecut, contopit cu el, atașat și nobil, interpretul contemporan este răsplătit: ereditatea acoperă, generoasă, costurile unui „mare bărbat”: „Marii bărbați sunt precum marile epoci, materii explozive în care s-a acumulat o forță uriașă (...). Marele om constituie un final, o operă mare. Renașterea de exemplu, constituie un final. Geniul - în operă, în fapt - e în mod necesar un risipitor: măreția lui constă în faptul că se consumă...”⁹

Cu Friedrich Nietzsche - ermitul din pădure, ca și, mai ales, cel ce va urma acestui loc al formării - cercul „hermeneutico-ereditar”, care-l include tainic, se închide și, în același timp, îl propulsează exploziv, spectaculos, unic. Gândindu-și istoria ascendenței, filosoful o constituie hermeneutic, prin interpretare, și astfel își autofundează propria „formulă a fericirii”, simplă și sclipitoare: „un Da, un Nu, o linie dreaptă, un țel...”¹⁰

NOTE:

1. Friedrich Nietzsche, „Aforisme, scrisori”, Humanitas, București, 1992, p.227
2. Maurizio Ferraris, „Îmbătrânirea așa-zisei «Școli a suspiciunii», în: Gianni Vattimo - Pier Aldo Rovatti „Gândirea slabă”, Pontica, 1998, p.114
3. Friedrich Nietzsche, „Ecce homo”, Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p.16
4. Friedrich Nietzsche, „Așa grăit-a Zarathustra”, Humanitas, București, 1994, p.40
5. Friedrich Nietzsche, „Cazul Wagner”, Editura Muzicală, București, 1983, p.82-83
6. Friedrich Nietzsche, „Ecce homo”, Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p.16
7. Ibidem, p.15-16
8. Friedrich Nietzsche, „Voința de putere”, Aion, 1999, p.613
9. Friedrich Nietzsche, „Amurgul idolilor”, Humanitas, 1994, p.532
10. Ibidem, p.458

Liviu LOGHIN

**DUREREA
INOCENȚEI****FURTUNĂ**

În pomul fără frunze-s ciori
Ce viață o mai fi și asta
Am tremurat de frig o iarnă
și azi tremur de spaimă.

În preajmă se observă clar
Efectul suferinței
Chiar dacă vântul n-a-nceput
Să-i semene sămânța.

Acum furtuna este-n noi
Și suntem responsabili
Să n-o scăpăm deloc din ochi
Și să-i stăpânim năravul.

CLIPA

Frumoasă clipă a vieții mele
Te-am pescuit dintr-o copaie
Cu gânduri puse la-nmuiat
Te-am prins pe sârmă ca pe-o rufă
Și-am așteptat să te usuci.
Și te-ai uscat
Te-ai și bronzat
Dar ai intrat la apă
Și ai rămas cât un grăunte
Și te-am pierdut în iarbă.

IARNĂ

Este frig și îmi îngheață nasul
Urechile nu le mai simt
Le pipăi și mă liniștesc
Nu mi-au căzut din rafturi.

Tristețea pescuiește-o copcă
Cu firele de la țambal
Și-mi spune că nu e răcită
Și că se simte excelent.

PLOAIE

În vecinătatea fericirii plouă
Și mă prefac că nu observ
Plouă cu borșul babelor octogenare
Și cu nectarul furiei din noi

N-avem scăpare și nici teamă
De consecințele minunii
Și tragem cerul de șireturi
Și-l provocăm la o beție
Cum știm s-o facem numai noi.

CEL DE NICĂIERI

Unde nu este loc de-ntors
Și de mers mai departe
S-au acumulat iubiri
Ce stau să ofilească.

Să îl chemăm pe cel de nicăieri
Cel care este
Și nu este
Să-l așteptăm cu brațele deschise
E timpul lui
Și-al nimănui
Nu încercați să plângeți

INELUL LUI SATURN

De ce îți neapărat să ai pe deget
Inelul lui Saturn la nuntă
Când eu dintotdeauna mi-am dorit
Să-l port ca talisman prins de-o ureche.

Să dăm cu banul
Sau mai bine
Lasă
Iubirea mea
Iubito
Te iubesc
Dar pleacă
Iubirea asta nu-i iubire
E praf în ochii fericirii.

BĂTRÂNII ÎNȚELEPTI

La colțurile fiecărui cer
Invidia a pus foarfece

Bătrânii înțelepți tăceau

Zburam din cauza vârstei
Și de plăcere
Zburam cu aripile mele
Și primeam aplauze împachetate
Și congelate

Acum nu mai pot zbura
Nici cu aripile altcuiva.

LA PARASTAS

Mă opresc la intersecție
Și acord prioritate iubirii.

Se dă în cărți
Se dă și bună ziua
Se dă la rațe
Și la porci.

Tai soarele felii
Și-l împart
Și ajung de unde am plecat.

La parastas se devorează lacrimi.

BIATA PIELE

Biata piele
S-a tăbăcit de tot
Și-i găurită

Ea le-a primit pe toate de la toți
Eu n-am primit o palmă.

OCHII

Dintr-un mormânt iese o iarnă
Și se înscrie la cuvânt
Nu am de gând să îi ascult discursul
Și plec pe jumătate înghețat.

Și focul care-l văd este departe
Mai am de mers
Și de oftat
Azi ochii nu-mi mai plâng de foame
S-au săturat de ce-au văzut.

CĂMAȘA TĂCERII

N-am unde să mă las
La nimeni nu-s în siguranță.

S-au strâns în cămașa tăcerii aripi
Cum n-au mai fost până acum
Și toate au penele arse
Și sunt de-abia la început.

PĂMÂNT DE FLORI

Plânge via
Plânge și se isterizează
Și mie-mi năpârfește glasul

Visul meu
- Pământ de flori -
S-a dus pe apa sămbetei
Și n-a știut de ce ochii fecicirii
Nu l-au atins niciodată.

INVITAȚIE

Să fiți prezenți în piața de lumină
Veniți de unde sunteți
Și câți sunteți
Veniți din găurile voastre
De șobolani și de șopârte.

Lăsați acasă ura și disprețul
Lăsați mizeria din voi (și cearta)
Veniți cu toții să fiți martori
La întronarea fericirii pe pământ.

OCHIUL MELANCOLIC

De ziua mea îmi fac plinul cu tristețe
Pahar după pahar.

Joc popice cu visele mele
Și pierd.

pe plasa din fereastră țeapă

Îi chem și pe ceilalți să vadă
Și vin.

O viespe vrea să se așeze
Pe ochiul melancolic al iubirii.

PE PRAGUL TOAMNEI

Adorm cu degetele în urechi
Și mă trezesc cu ele-n ochi.

Pe pragul toamnei
Marea mea speranță
Tace mălc
Și plouă
Sau se face cum mă fac și eu
Că-i dau palme
Că ning
Sau că mă plimb cu pluta
Pe aburii viselor sale.

INDIFERENȚĂ

Îmi fac de lucru în locul altcuiva
Și-ți spun că stelele nu sunt
Odraslele lunii
Poți să le cerți
Fără să-ți fie teamă
Fără să-ți pese
De nimeni
Și de nimic
Poți să urechezi
Pe cine vrei din cer
Eu nu mă supăr

FLOARE DE ÎNTUNERIC

Clopotele mi se scurg în ghete
Și-mi bat unghiile

Floare de întuneric

În buzunarele mele fluiere vântul
Și-n suflet tristețea

Cineva îmi spune că voi fi fericit
Atunci când pielea de pe față
Îmi va semăna cu cea de pe tălpi

DECIZIE

Iama completează calendarul cu sfinți
Mă uit spre cer
Și ochii mi se murdăresc

Măine va fi ca azi
Ca ieri
Și ca alaltăieri

Îmi pun aripile la naftalină

Nicolai Tăicuțu

rugă

silabisește-mă, Doamne
rar și apăsător
pe treptele uitării

calul meu cel tânăr
rămas între ape
slobod ca pasărea cerului
să-mi tropotească numele
- cu chip cu tot -
pe dunga tăioasă a dimineții

câmpia ca sentiment

pânză aruncată peste umeri
vată subțire ondulată pe sub strașina zării

aceasta e fata morgana

funie aruncată peste freatică ape
să delimiteze câmpurile de zbor
câmpuri arcuite pleoapă peste văz
chip născut din arătură
dropie despiciând amiaza în două

lovește soarele și mângâie cumpăna fântânii
și oameni în cumpănă lovește
mângâie soarele și mușcă din brazdă
din rod/ nu ține seama de-i
bătrân fier ruginit de coasă sau
tânăr ce dă-n spic pe creastă de zâmbet

sub talpă de liniște apăsătoare trece
timpul greoi ca un taur negru
drumuit de răuri orbitoare
nimic nu se înalță
nimic nu coboară
soarele-i fix precum gălbenușul
oului de vrăbie aruncat cu precizie
în mijlocul bolții albe

poetul gheorghe ene desenează cu nuiua
de salcâm sau de salcie/ sălcie
n-are importanță/ în praful de sub vișin
boboci de găscă sau numai boboci
nemulțumit că trenul săgeată albastră de
iași trece pe sub pod, la căldărași, și nu
dincoace, astfel că poemul cardinal ce-l
edifică din umbra frunții / dă să cadă în nas

în faptul zilei, în bărăgan, încerc
deschiderea unei porți / a unui tril
uitat de vreme / a unui muget ne-ndurat
a unui izvor nesperat (la căderea pe piatră
trece în abur) / pentru că
nimic nu se întâmplă din
ce aș vrea să se întâmple

și-atunci, copilul ce-am fost, mă plimb
cu cercul pe zare, limpezind un contur
de inimă albastră, / Doamne, câtă răcoare!

desprindere

de cele mai multe ori
pentru adaptarea la vers
inventez un capăt
de drum în câmpie
pe care plec, apoi, la pas
într-o șaretă cu un cal
pur-sânge-aer-sub-copită

și
îmi e de-ajuns

descrierea

poemul câmpie se descrie
ca apariția zorilor după o
noapte de vară cu ploaie

cu cât soarele se înalță
cu atât câmpia devine poem
vălurit
pe săni de fata morgana
- săni tineri

săni mici
scâldați
de apa morților -

să nu dansezi cu propria umbră

câmpia este marea intersecție
în care punctul
se conjugă pe orizontală
și se declină pe verticală

iată, spune cioara sihastră
cartea-i deschisă pe zbor
de fluturi
de pasăre
de om
în dans prenușțial

nu-ți căuta urma pasului
în lacrimă de rouă
ci doar în sarea
rămasă pe obrazul câmpiei

vecinul a deschis poartă spre poem

spre seară a bătut cui
în ultima scândură
și mi-a strigat:
gata, poete, n-o să mă mai
supere nici o lighioană!

azi-dimineață
l-am zărit sărind gardul
sprinten ca o felină
- căci poartă nu avea -

pleca la vânătoare
cu zorii pe frunte
și mâinile goale

casa părintească

întru în satul
în care m-am născut
având siguranța
că nici măcar gândul
nu poate ajunge înaintea mea
pe prispa casei dragi...

mă așez pe prima lavită
(un bolovan rotunjit de ape)
să-mi trag sufletul
cât mai aproape de pământ
precum gânditorul
de la hamangia

stare de veghe

stau așezat
la umbra brațului meu
și zic:
o să am grijă -

zdreanța aceasta
îmi flutură aurită
pe marginea privirii
de nu mă mai pot aduna
într-o lacrimă -

stau așezat
la umbra trupului meu
și zic:
o să am grijă -

vântul
îmi încovoie spirală
un capăt de drum
iar
pe celălalt îl ascute
și-l înfige-n palma
câmpiei -

e-hei!
stau așezat
la umbra respirației mele
și tac:

pe zare prelungă
mă voi zidi lumină
și așa transparent
voi adia continuu

vara, la pas prin bărăgan

între siret și buzău
ca și între buzău și ialomița
și până la dunărea cea mare
cu un călmățui pe mijloc
se înalță câmpia

ionel perlea dirijează
adieri de ștefan bănulescu
spre șerban codrin și
viscol de flori și ciulini de
panait istrati spre neagu fănuș
întru întregirea câmpiei

nechezat de cal sub seară
iubire-n alint de lună nouă
gând arcuit pe geana dimineții
se-adună câmpie spre-amiază

arar

din când în când
umbra câmpiei
vine la oraș în căruță
fără zgomot
pe caldarâmul străzii

ine în căruță
umbra câmpiei
purtată de-un cal
de cursă lungă

un car de reportaj
nu aplauze

trece
fără zgomot
pe roți de cauciuc

astfel că noi
țărâni de la oraș
imposibili
confundăm simțurile
și ne chinuim s-auzim cu ochii
și să privim cu urechile

mai mult decât atât

sunt câmpia
îmi strigă un spin
și mă pătrunde
până la os

sunt câmpia
îmi strigă bruma
și-mi arde privirea crudă
de dimineață

sunt câmpia
îmi strigă râul revărsat
ce mă va acoperi
cu măt gros și fertil
întru veșnicie

fapt de seară

la frunzei de troscot
se-nalță gânditor
castelul dropiei

serile cad
în cupele a două lacuri
iluminându-le

și asiaticul loess
din căușul crovului
respiră acvifere freatică

fiindcă veni vorba

pe unde am umblat
am lăsat cât o părere
să mă rostească umbra:

- o lacrimă scăpată la izvor
rouă să fie spre binecuvântare
- un fir de iarbă unduind cărarea
sens adierii să găsească
- un bună-dimineață către mine
Doamne, singur să nu fiu la bine
- o punere de mână după umeri
- un drum urcat în fapt de seară
foc să iau de la stea căzătoare
- un clopoțel de nea să fie
limbă la clopot de biserică

și-acea risipire de praf fin
sesizabil doar între oglinzi
din care, acum, la întoarcere
încerc să mă adun

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE IALOMIȚA

Bdul M. Basarab, Nr. 26, Slobozia, jud. Ialomița
Tel/Fax: 0243/231151
Email: ccp_il@yahoo.com
www.traditieialomita.ro

Anul 2005 a reprezentat pentru Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița un nou reper în redescoperirea și promovarea valorilor ialomițene ca parte integrantă a culturii naționale. Activitățile instituției au avut ca grup-țintă toate categoriile socio-profesionale. Răspunzând permanent cerințelor care guvernează sfera culturii s-a încercat redimensionarea și reșezarea actului cultural pe coordonatele impuse de valoare și calitate, readucând în prim-plan hrana spirituală atât de necesară unei societăți civilizate în drumul spre progres.

Se dovedește că, în contextul actual, și în domeniul culturii profesionalismul și parteneriatul real, pe plan local, în conceperea și realizarea acțiunilor constituie condiții esențiale ale reușitei actului cultural. Iar unul dintre filioanele cele mai generoase, practic inepuizabil îl constituie cunoașterea și valorificarea patrimoniului cultural și a tradițiilor etnofolclorice locale, stimularea creativității în toate genurile artei.

Pornind de la aceste necesități majore, activitatea și strategia Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița în anul 2005 s-a axat pe următoarele coordonate: continuarea cercetării tradiției și creației populare specifică zonei etnofolclorice a Bărăganului ialomițean; conservarea obiceiurilor, tradițiilor și valorilor perene ale culturii populare; stimularea procesului de creație populară și promovarea valorilor culturii populare tradiționale; organizarea și participarea la manifestări cultural-artistice, care să pună în valoare rezultatul activității desfășurate de specialiștii instituției.

Centrul Creației Populare Ialomița urmărește abordarea unui spectru larg de activități, conștientizând că actele culturale trebuie să fie realizate în folosul comunității, iar oferta culturală trebuie diversificată, oferită tuturor categoriilor sociale, trebuie corelată cu necesitățile culturale ale cetățenilor, constituind un răspuns al nevoilor culturale ale ialomițenilor. Liniile directoare ale activității sale care au fost urmărite prioritar au fost cercetarea, conservarea și promovarea culturii tradiționale.

În urma activității de cercetare au fost identificate, colecționate și teaurizate date și valori reprezentative pentru creația tradițională ialomițeană, asigurându-se completarea și optimizarea datelor din arhiva instituției.

Activitatea de conservare a continuat și în acest an prin îmbogățirea arhivei cu documente, fișe de cercetare, fișe de fototecă, înregistrări audio și video

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița este o instituție cu tradiție, o instituție care joacă un rol important în activitatea culturală a județului Ialomița, un centru cultural în permanentă legătură cu oamenii satelor, cu tot ce înseamnă civilizația rurală.

În esență, misiunea instituției este documentarea, culegerea și conservarea valorilor creației și tradiției populare, dezvoltarea acestora în contemporaneitate, ca marcă a identității etnoculturale, stimularea procesului de creație populară în toate genurile artistice, integrarea lor în circuitul internațional de valori. Numai cunoașterea aprofundată a folclorului, a conținutului și formei sale artistice poate asigura o orientare științifică în activitatea de valorificare și preluare creatoare. De altfel, atitudinea creatoare față de tradițiile culturii țărănești face parte din procesul actual de reevaluare a patrimoniului material și spiritual al națiunii, din tendința constructivă de valorificare critică a moștenirii culturale a trecutului, de reînnoire a unor experiențe valoroase aparținând acestuia.

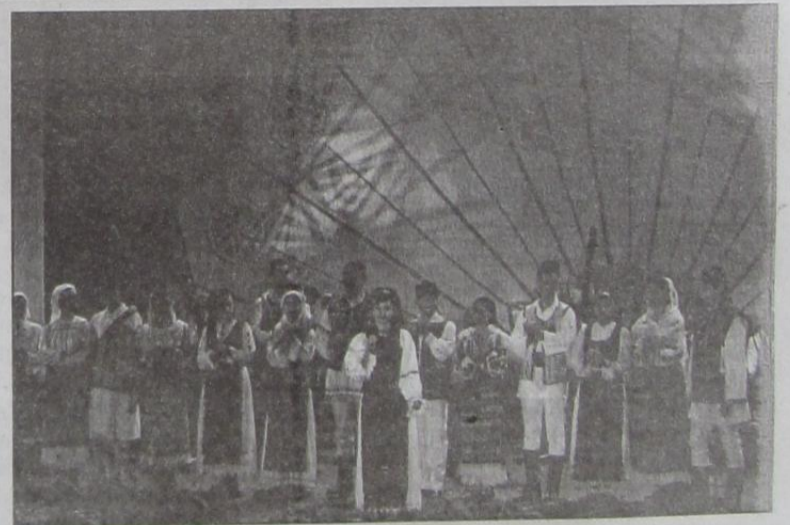

expoziții și alte manifestări de activare a talentelor din toate genurile artei.

Manifestările artistice organizate atrag un mare număr de participanți, având rolul de a aduce în fața publicului frumusețea folclorului ialomițean, relevând autenticitatea sa și promovând bunurile culturale - tradiționale sau contemporane, satisfăcând nevoia cetățenilor de cultură, artă, informație și divertisment.

valoroase, optimizarea structurii bazei de date în vederea valorificării superioare.

Activitatea de valorificare pe care o desfășoară Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița este complexă, instituția incluzându-și în programul de activitate festivaluri, sărbători, spectacole, vernisaje,

Principalele programe cultural-artistice organizate și desfășurate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița în anul 2005 au fost:

- „Expoziție de artă populară și tradiție folclorică” (9 martie, Alexeni)

- Festivalul județean de folclor „Zărzărică, zărzărea”, ediția a XIII-a, (6-20 mai)

(În județul Ialomița există o grijă deosebită pentru menținerea tradițiilor și implicit a formațiilor folclorice.

Centrul Creației Populare Ialomița încearcă în mod susținut prin demersurile sale să conserve și să valorifice această bogată tradiție, iar festivalul județean de folclor „Zărzărică, zărzărea” se înscrie în seria acestor demersuri.)

- „Rapsozii la ei acasă”(8 noiembrie, Ciocina)
- „Sărbătoarea colindului”(21 decembrie, Slobozia)
- „Când eram pe Ialomița” (Spectacole folclorice oferite gratuit locuitorilor comunelor

în acest an cea de-a treia ediție. O ediție considerată unanim deosebit de reușită din toate punctele de vedere. Acest festival, organizat în memoria unuia din cei mai mari artiști români, ultimul mare lăutar al țării, cum era numit Ion Albeșteanu, a demonstrat încă o dată că folclorul românesc este nepieritor și tradițiile sunt duse mai departe de o nouă generație).

- „Microstagione teatrală”(19-23 octombrie) (Proiectul a cuprins o serie de spectacole de teatru oferite locuitorilor

Țitruș(Cluj), participarea la Festivalul național de colinde „După datina străbună”(Constanța).

- Participări internaționale (Participarea la Festivalul internațional de folclor „Nufărul alb” de la Cahul, Republica Moldova).

- Program editorial (Centrul Creației Populare Ialomița a editat în acest an 2 CD-uri. Primul CD conține piesele interpretate de concurenți în festivalul național „Ion Albeșteanu” și melodiile interpretate de vedetele de muzică populară invitate, imprimările fiind preluate direct din concert, iar al doilea CD conține cele mai reprezentative piese din repertoriul ansamblului folcloric „Doina Bărăganului”. De asemenea a fost editat cel de-al 5-lea volum al lucrării „Jocuri populare din Ialomița”).

- Program „Sistem informatizat de informații” (Editarea CD-ului „Tradiție și modernism”, CD de prezentare a celor mai importante aspecte ale folclorului ialomițean și a activității instituției, CD care a obținut anul acesta la Cluj premiul al II-lea în cadrul unui concurs național de profil. De asemenea, lansarea site-ului instituției (www.traditieialomita.ro) este un alt aspect important al acestui program).

Ialomițene, în scopul satisfacerii dorințelor acestora de a viziona spectacole folclorice de înaltă ținută artistică și a valorificării la un nivel artistic superior a bogatei tradiții populare).

- Gala umorului „Un bob de veselie”(26-28 august, Fetești)

- „Festivalul-concurs național de interpretare a muzicii ușoare românești - „Trofeul Tinereții” - Amara”, ediția a XXXVIII-a (6-7 august) (Ajuns la cea de-a XXXVIII-a ediție, Festivalul național de muzică ușoară „Trofeul Tinereții” - Amara și-a continuat și în acest an ascensiunea continuă. Cel mai longeviv festival de muzică ușoară din țară a adăugat în acest an al istoriei sale o nouă ediție. Cu toate piedicile ivite în acest an în desfășurarea sa (inundații), având în vedere larga participare, intensă mediatizare, calitatea spectacolelor,

buna organizare, nivelul tehnic și artistic, festivalul s-a ridicat la exigențele cu care a obișnuit până acum).

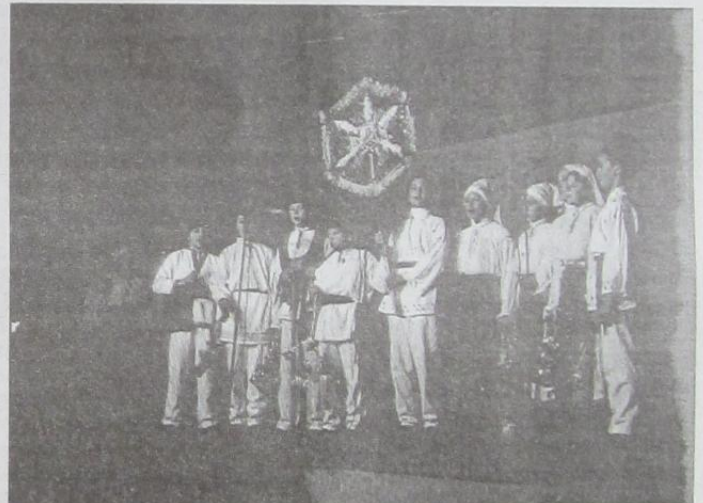
- „Festivalul Internațional de Folclor „Floare de pe Bărăgan”, ediția a IX-a(10-12 iunie)

(Festivalul Internațional de Folclor „Floare de pe Bărăgan” și-a desfășurat în acest an una dintre edițiile sale de succes.

județului Ialomița de Teatrul dramatic-muzical B. P. Hașdeu din Cahul, Republica Moldova. Piesele jucate au fost alese dintre cele mai cunoscute și cu o mare priză la public).

- Participări naționale (Participări la diverse evenimente culturale-artistice naționale, premiul al III-lea la concursul național de folclor „Alexandru

- Alte acțiuni (Participarea ansamblului „Doina Bărăganului” la evenimentele prilejuite de sărbătoarea națională a României(1 decembrie, Alba Iulia).

Într-un context socio-economic complex se impune întărirea rolului Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița - instituție ce are rolul de a realiza legătura firească între nevoile culturale ale ialomițenilor și marile evenimente culturale la nivel național și internațional pe care le găzduiește județul nostru.

Într-o perioadă în care întreaga lume tinde spre globalizare, în care influența modernismului ia amploare și poate distruge identități naționale, în condițiile în care în spațiul cultural european fiecare țară dorește afirmarea pe plan cultural, păstrarea, conservarea și valorificarea tradițiilor și obiceiurilor specifice constituie o acțiune dificilă și de permanentă actualitate.

Astfel, instituția răspunde în permanentă necesităților spirituale ale spațiului ialomițean prin realizarea de activități cu adevărat valoroase, promovând un folclor autentic și de calitate.

Cristian OBREJAN

Atașatul cultural al Ambasadei Braziliei din România, Fernando KLABIN, locuitor al orașului Fierbinti

Stăteam de vorbă cu ing. Florian CONSTANTIN, primarul orașului Fierbinti. Un ciocănit discret în ușă. După "intrați", ușa se întredeschide, dar cel ce bătuse o închide imediat. "E Fernando, zice primarul, așa face, nu intră niciodată în birou dacă sunt cu altcineva. Cu siguranță, așteaptă pe hol. Dați-mi voie să-l invit, veți fi încântat să stați de vorbă cu el..."

Așa a fost. Fernando mă privea cu ochii lui mari prin lentilele ochelarilor cu ramă de culoarea abanosului, ca și părul lui, rostind cuvintele românești ca și cum ar fi fost născut aici, în România. Primarul mă pune în temă, spunându-mi că Fernando, Fernando Klabin, pe numele lui întreg, este atașatul cultural al Ambasadei Braziliei în România și a hotărât să devină cetățean al orașului Fierbinti.

- Cred că sunt stabilit deja, zice Fernando. Reședința mea de serviciu e mai degrabă aici, deși stau și la București...

Scoate permisul de conducere și i-l arată primarului: "Scrie aici Fierbinti? Scrie..."

Dialogul se înfiripă de la sine.

Când ai venit în România, Fernando?

- Sunt căsătorit cu o româncă și am venit în România în 1997. Nu știam limba pe atunci, am învățat-o în câteva luni...

Dar vorbești excelent românește!

- Mulțumesc. În calitatea mea de atașat cultural al Ambasadei Braziliei în România, limba română e un instrument de lucru. Și-apoi, aveam profesorul în casă: soția.

De ce neapărat Fierbinti?

- De fapt, ce m-a adus aici este ruina bisericii care se află pe lacul Dridu. La un moment dat am făcut o expediție prin zonă, vroiam să îmi caut un loc pentru casă, mai departe de agitația din București. Aflasem dintr-o enciclopedie de cultura Dridu și, căutând cultura Dridu, am dat peste ruinele de pe tot arealul lacului... Locurile m-au atras, ca și oamenii, și am întrebat sătenii dacă știu cumva o casă de vânzare și mi-au arătat chiar casa de pe malul lacului, casă pe care am amenajat-o pentru stabilirea mea aici. Dacă doriți, vă arăt casa. Mă grăbesc, într-adevăr, să ajung la Slobozia, dar mi-ar face plăcere să o vedeți...

Dacă te grăbești, hai să mergem chiar acum...

- Gata. Eu merg cu mașina acolo și voi vă țineți după mine, da?

Da, Fernando, mulțumim pentru invitație.

Din artera principală, Fernando virează la stânga pe un drum specific de țară, apoi imediat la dreapta, ajungând într-o fundătură de stradă. Primarul îmi spuse că acea fundătură se va numi *Intrarea Braziliei*.

Coborâm chiar în fața casei lui Fernando, casă în fața căreia flutura steagul Braziliei. Casă cu etaj rostuită cu gust din bucăți masive de lemn, în interiorul căreia aveam să descoperim un mirific spațiu românesc.

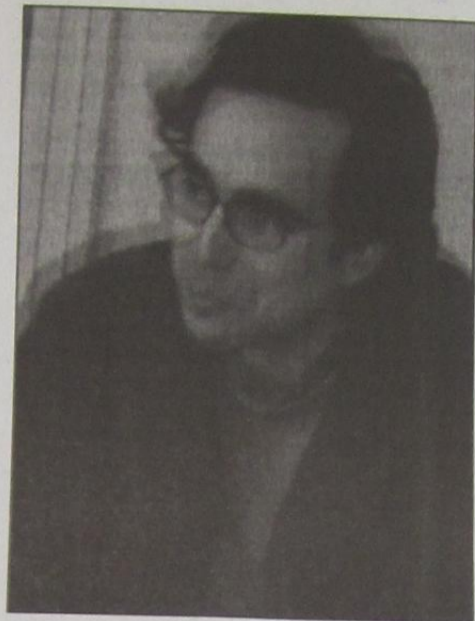
Știi, Fernando, că strada asta se va numi *Intrarea Braziliei*? E dorința primarului, dorința consilierilor...

Zâmbește: "Dacă sunt așa de generoși..."

Poarta era încuiată. Cheia se afla la Nea Costică. Nea Costică este un fel de administrator, iar Doamna Sandina asigură menajul casei, amândoi sunt vecinii lui Fernando. "Niște vecini nemaipomeniți!"

Nea Costică îi raportează lui Fernando că a trebuit să schimbe broasca porții de intrare, "că s-a blocat", aleargă după cheie și ne deschide. Între timp, apare și Doamna Sandina.

Urcăm.

Deasupra porții, pe dâmbul de lângă gard, un șir de cruci.

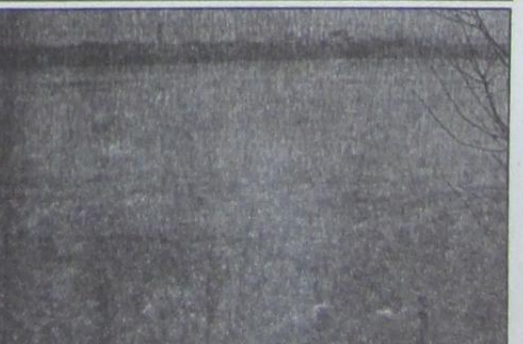
- S-a întâmplat după ce am cumpărat casa, zice Fernando. Se executau niște lucrări la baraj. Au golit lacul și eu m-am dus să mă plimb pe lacul uscat. Surpriza mea a fost când am aflat de cimitirul din jurul bisericii, situat în zona lacului desecat. Am văzut niște cruci cioplite din piatră de Măgura. Erau multe, vechi de peste o sută de ani... Le-am salvat fără ezitare și le-am adus aici la mine în curte, ajutat de Nea Costică... Și oalele acestea tot din lac sunt și pietrele... Dar crucile... Ar trebui făcut ceva cu ele. Biserica ar trebui să se autosesizeze. Sunt acolo, unde-s și cavourile scoase din biserică și rămase în locul acela mocirlos, și oase umane... Oasele din cavouri au fost reînhumate, dar acelea... Iată, am aici în curtea mea și o bucată din altarul bisericii ruinate, tot Nea Costică m-a ajutat să o urc la mine...

Ne invită în casă. Casă cu preșurile din copilăria multora dintre noi... Pereți împodobiți cu ceramică, linguri de lemn... "Aceste linguri le-am găsit aici în casă, după ce am cumpărat-o. Nu le-am aruncat, le-am valorificat... La intrare, un brad. "E din Suceava, de unde este soția mea..." Nu ne lasă să plecăm până nu intrăm în toate încăperile - și cele de jos și cele de sus -, chiar și în locurile sale de intimitate... Bucătăria avea sobă cu plită din tuci și cuptor, decorată de sculptorul Mihai Buculei. Sculptură în lemn. De fapt, casa însăși părea o sculptură în lemn... Parcă ne aflăm într-o navă spațială, tot ce înconjura casa lui Fernando putea fi văzut...

leșim. D-na Sandina ne arată un clopot de mioară, al cărui clinchet îl face să zâmbească pe Fernando, așa cum a zâmbit atunci când a aflat că strada pe care el stă se va numi *Intrarea Braziliei*... Stimulat parcă de gestul vecinei Sandina, Nea Costică ne arată o roată de căruță, agățată chiar pe frontispiciul casei: "Eu i-am adus-o, pentru că vroia să-i dau una dintre roțile de la căruța mea. Cum puteam vinde eu căruța doar cu trei roți?..."

La plecare, Fernando ne mai arată ceva: cele două sigilii ale casei. Pe unul scria "ridicată în 1955" și purta inițialele S.G. (de la Gheorghe Șoimu, fostul proprietar), al doilea - inițialele lui Fernando: F.K. "Dacă el și-a scris numele, de ce să nu-l scriu și eu, nu?" Zâmbetul său cald se repetă, invitându-ne să revenim când va fi și soția, atunci când casa e cu adevărat casă...

Ion ALECU

Județul Ialomița în izvoarele militare rusești

(secolele XVIII – XIX)

(urmăre din pag. 1)

Ordinul secret al lui P.A. Rumeanțev, privind instituirea posturilor de susținere a comunicațiilor între corpurile de armată și divizii.

10[21] noiembrie 1771

[Armata rusă se pregătește de iarnă. Fiecare unitate este repartizată într-un anumit sector al Principatelor. Rumeanțev este îngrijorat pentru un posibil atac otoman pe timpul iernii.]

1)...La fiecare post se vor amenaja câte trei faruri pentru ca, prin aprinderea lor, să aflăm nu doar despre mișcarea inamicului, ci și despre numărul acestuia: de exemplu, de la 50 la 100 de oameni - se va semnala printr-un singur far, de la 100 la 500 % prin două faruri, iar peste 1000 - cu trei...

2) Posturile din Slobozia (de pe Ialomița), Obilești și Negoiești, precum și Slobozia, de lângă Giurgiu vor fi fortificate... [Diviziile din regiune vor trimite infanteria necesară, artilerie, precum și cavalerie, la aceste posturi; infanteria de la postul din Oraș (de Floci - n.n.) trebuie retrasă, iar întăriturile - camuflate.]

În anul 1773, rușii revin în ținuturile Ialomițene. Știm că în primăvara acestui an corpul de rezervă, condus de generalul G.A. Poteomkin, se află în județul Ialomița. Poteomkin își stabilește tabăra la Slobozia⁴

Mihailov, Oleg, Suvorov, Chișinău, 1987, p. 136.

Vezi și Samoïlov A.N., *Viața și activitatea generalului G. A. Poteomkin*, în "G.A. Poteomkin. Amintiri, notițe, scrisori" (în limba rusă), Sankt Petersburg, 2002, p. 128-148 (pe site-ul mikv1.narod.ru).

Rumeanțev, la rândul său, își stabilește tabăra la Gurile Ialomiței.

Din raportul generalului Rumeanțev către Ecaterina a II, despre condițiile trecerii peste Dunăre

17(28) mai 1773

[Pentru a găsi o trecere peste Dunăre] am mers personal la Brăila și am cercetat cursul apei (...). Cursul rapid al fluviului și inundațiile dese nu-mi permit să ridic un pod... De aceea, aș dori să mă îndrept spre Gurile Ialomiței, în fața Hârșovei, ocupată de trupele noastre, și să traversez Dunărea cu vasele... Dar și această expediție nu este posibilă din două motive: lipsa surselor de apă și lățimea fluviului. [Rumeanțev se hotărăște să traverseze pe la Brăila]

Din raportul generalului P.A. Rumeanțev către Ecaterina a II-a, despre operațiunile militare la sud de Dunăre

30 mai [10 iunie] 1773

[Rumeanțev, însoțit de grosul trupelor sale, ajunge la Brăila, dar află că drumurile, de pe malul drept al Dunării, sunt impracticabile și nu permit transportul artileriei și muniției. El este nevoit să revină la varianta de rezervă]

"...am mers pe râul Ialomița și am intrat, pe data de 27 mai, în tabăra noastră, aflată nu departe de Gurile râului, pentru a mă afla mai aproape de trupe."

[Urmează descrierea luptelor pentru Hârșova.]

Pe 4 iunie, Rumeanțev trimitea, din tabăra de pe Ialomița, un ordin scris generalului Poteomkin. Din raportul adresat Ecaterinei a II-a, din 14 iunie 1773, scris în Bulgaria, lângă Silistra, aflăm că el a părăsit tabăra de pe Ialomița pe 5 iunie, atunci când a traversat Dunărea cu grosul trupelor sale. La acea oră, trupele, conduse de Poteomkin, se

aflau la Lichirești și pregăteau un atac asupra Silistrei, stabilit pentru data de 7 iunie. Operațiunea sud-dunăreană a eșuat, iar rușii au fost nevoiți să se retragă la nord de Dunăre. Rumeanțev raporta împărătesei despre acest insucces, pe 30 iunie, din tabăra de la Jegălia.

Singura poziție păstrată la sud de Dunăre a fost cetatea Hârșova. Apărarea acesteia era condusă de generalul Alexandr Vasilevici Suvorov. În toamna anului 1773, la Hârșova au loc confruntări sângeroase între ruși și turci. Acestea sunt descrise de comandantul rus în "Autobiografia" sa, redactată la Măxineni, în 28 octombrie 1790⁵. "...înaintea atacului turc, am transferat, de dincolo de Dunăre, rezerva mea, două regimente de infanterie, pe insula din apropierea Hârșovei..." Bătălia este câștigată de trupele ruse.

Kutuzov Mihail Ilarionovici (1743-1813), conte (1811), mare duce (1812), diplomat, feldmareșal în armata rusă (1812), este considerat cel mai important comandant de oști al Rusiei. Conduce trupele ruse la Austerlitz, este comandantul armatei de la Dunăre, în anii 1811-1812, iar în 1812 devine "salvatorul Rusiei", în timpul invaziei lui Napoleon. Participă la războaiele ruso-turce din 1768-1774, 1787-1791 și 1806-1812.

În 1986, R.Șt. Ciobanu publica un articol în care, invocând un jurnal de campanie inedit al generalului Mihail Ilarionovici Kutuzov, prezenta anumite aspecte din istoria orașului Slobozia⁶. Autorul oferă câteva descrieri ale localității, făcute de generalul rus, și susține că acesta cunoștea atât de bine Slobozia (de pe Ialomița), încât și-a stabilit aici cartierul general. Această calitate a determinat semnarea la Slobozia a armistițiului de pace din 24 august 1807, iar mai târziu, în decembrie 1811, alegerea câmpiei de lângă Slobozia drept loc de bătălie cu oștirea turcă. R.Șt. Ciobanu contrazice toate izvoarele și lucrările de specialitate, care susțin că armistițiul din 1807, apoi bătălia din 1811 s-au purtat la Slobozia, de lângă Giurgiu. Atât de mult ne-am dorit să identificăm astfel de repere în istoria Sloboziei, încât am adoptat necondiționat afirmațiile domniei sale.

Pentru a lămurii problema, am consultat principalul izvor pentru perioada 1808-1812: corespondența de campanie a generalului rus⁷. Volumul cuprinde și jurnalul de campanie al lui Kutuzov, e adevărat, doar începând din iulie 1811. Nu s-au păstrat jurnalul secret și jurnalul de campanie pentru perioada aprilie % iunie 1811. Deși nu am identificat nici o descriere făcută Sloboziei, nu excludem posibilitatea existenței unor asemenea informații. Slobozia joacă un rol cheie în planurile militare ruse, iar Kutuzov s-a aflat prea mult timp în această regiune pentru a nu vizita localitatea noastră⁸.

În schimb, trebuie să revizuiți complet celelalte două informații.

În ce privește armistițiul din 1807, toate izvoarele indică desfășurarea negocierilor la Slobozia, pe malul Dunării. Generalul Langeron, un francez ajuns în slujba Rusiei, martor la acele evenimente, spune că "Slobozia, lângă Giurgiu, a fost desemnată ca loc al conferințelor asupra condițiilor păcii pe care, atunci numai turcii o voiau."⁹

Un alt martor, contele de Guilleminot, trimisul Franței la negocieri, susține că acestea s-au desfășurat între 12-24 august 1807 "la conacul din Slobozia, pe malul stâng al Dunării"¹⁰.

Cum se explică, atunci, greșeala lui Kutuzov? Răspunsul este simplu. Generalul rus nu a scris așa ceva. Mai mult, el nu era prezent în Principate. După eșecul de la Austerlitz, el a căzut în dizgrație și a fost trimis la Kiev, unde a rămas până la începutul anului 1808. La cererea generalului Prozorovski, de la sfârșitul anului 1807, Kutuzov este numit secund al acestuia în armata rusă din Principate și ajunge la Iași în aprilie

1808¹¹!!! El rămâne în armata dunăreană până în iulie 1809, când este îndepărtat din armată, din cauza unor neînțelegeri cu superiorul său.

Prelungirea războiului de la Dunăre determină readucerea lui Kutuzov, de data aceasta, în fruntea armatei, în 1811¹².

Din analiza corespondenței lui M.I. Kutuzov, din perioada august - octombrie 1811 (atunci când se desfășoară bătălia de la Slobozia), rezultă că Slobozia lui Ianache se află pe flancul stâng al frontului dunărean, alături de Buzău, Călărași, Obilești ș.a. Trupele din această regiune sunt conduse de generalul E. Gamper¹³. În aceste localități găsim posturi rusești care au obiective precise: observarea inamicului (în special, a mișcărilor adversarului în cetatea Silistra); prevenirea unui atac surpriză; asigurarea frontului principal cu trupe proaspete; executarea unor operațiuni de recunoaștere pe malul drept al Dunării.

Aprecierea lui R.Șt. Ciobanu, că la Slobozia lui Ianache s-a aflat cartierul general rus, este eronată. Din analiza aceluiași documente rezultă foarte clar că generalul Kutuzov și-a stabilit cartierul la Slobozia Mică, lângă Giurgiu, în fața cetății Rusciuc (la aproximativ 2,5 km), acolo unde se desfășoară principalele operațiuni militare.¹⁴ Acest fapt poate fi observat și pe harta de campanie a lui Kutuzov, anexată volumului de documente.

Rezultă că și editorii volumului "Călători străini despre Țările Române în sec. XIX" greșesc când identifică Slobozia Mică cu așezarea Ialomițeană. Ei susțin că Slobozia de lângă Giurgiu este numită de Kutuzov "Slobozia", iar Slobozia lui Ianache - "Slobozia Mică"¹⁵. Este fals! O asemenea generalizare nu se poate face. Slobozia, de lângă Giurgiu, este numită atât "Slobozia Mică", cât și "Slobozia". Localitatea Ialomițeană este numită "Slobozia". Foarte rar se precizează că se află pe râul Ialomița. Putem face deosebirea între cele două așezări doar prin raportarea la un context mai larg. De exemplu, atunci când Kutuzov abordează problemele flancului stâng al frontului sau când se adresează comandantului E. Gamper, amintind de Slobozia, știm că se referă la satul de pe Ialomița. Atunci când se vorbește despre lupte cu turcii, prin raportarea la Dunăre, Giurgiu sau Rusciuc, avem de a face cu satul de pe Dunăre.

(continuarea în pag. 20)

NOTE:

² Sat de vacanță al lui Constantin Brâncoveanu, pe malul lacului Obilești (azi lacul Frâsinet)

³ Pe râul Argeș, unde se află și mănăstirea Negoiești, ctitorită de Matei Basarab

⁴ Vezi documentul pe site-ul fershal.narod.ru

⁵ Ciobanu, R. Șt., *Primele știri ale unor călători străini despre Slobozia (II)*,

în "Tribuna Ialomiței", 18ianuarie. 1986, p.7.

⁶ Kutuzov, Mihail, *Sbornik dokumentov*, vol. I

II (1808-1812), Moskova, 1952, 1028 p.. În România, cartea poate fi găsită la Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu" din Iași. Mulțumesc, pe această cale, lui Eremia Stratulat, pentru informațiile oferite, și, în special, colectivului de la Biblioteca Județeană Ialomița, prin efortul căruia a fost posibilă consultarea cărții.

⁷ A avut domnul Ciobanu acces la jurnalele dispărute? Sperăm din tot sufletul să fie așa.

⁸ Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea,

serie nouă, vol. I (1801%1821), redactor-responsabil: Paul Cernovodeanu, București, 2004, p. 328.

⁹ Ibidem, p.362.

¹⁰ Kutuzov, Mihail, *op.cit.*, p. 17.

¹¹ Kovalevskii, N.F., *Istoria statului rus. Viața unor cunoscuți comandanți militari din sec. XVII % inc. sec. XX* (în l. rusă), Moscova, 1997, pe site-ul "www.hrono.ru"

¹² Gamper, Ermolai (1750-1814). Îl găsim în Principate încă din 1770, când participă la bătăliile de la Larga și Cahul. Din 1773, este transferat în Regimentul de dragoni Smolensk, de care își va lega întreaga carieră. În 1798, devine comandantul regimentului (vezi www.museum.ru)

¹³ Vezi și descrierea bătăliei de la Slobozia, făcută de M.I. Kutuzov, în 28 octombrie 1811 (doc. 781, p.680-684).

¹⁴ Călători străini..., p. 435.

Exemplaritatea geniului (Sublinieri la natura geniului eminescian)

S-a vorbit de exemplaritatea geniului eminescian, sintagmă derutantă, din moment ce geniul este o natură singulară, exceptivă, unică.

Pentru aceasta trebuie să propunem anumite semnificații ale exemplarității în receptarea geniului eminescian.

În 1870 Eminescu termina una dintre cele mai semnificative creații poetice ale sale, pentru care Junimea trimitea un reprezentant (Iacob Negruzzi) la Viena ca să o obțină și să o publice în **Convorbiri literare**.

Este vorba de **Epigonii**, ars poetică de o surprinzătoare spațialitate și profunzime, la urma urmei primul program poetic al literaturii noastre, în sens major dar și o vedere a înălțimii aspirației poetice a celui mai mare geniu al poeziei românești.

Tocmai această necontestabilă genialitate a lui Eminescu face esența tulburătoare a apariției sale și determină supoziții ale prezentei sale inexplicabile, neașteptate în literatura noastră.

Desigur, în geniul eminescian se contopesc elemente disparate, uneori disjuncte.

Eminescu este primul geniu al literaturii noastre și categoric neîntrecut.

El apare într-un moment de criză al poeziei românești (epigonic) și contopește în creația lui întreaga tradiție a culturii și liricii românești, pe care o absoarbe atât de profund (vezi literatura prepașoptistă și pașoptistă românească dar și literatura populară) cu spiritul european, copt al romantismului, cu profunzimea receptare a kantianismului și shopenhauerianismului, cu mitologiile greco-romane și indice.

Poate preluarea tradiției prepașoptiste și pașoptiste îl determină pe G. Călinescu să afirme: „Credința de până mai deunăzi că Eminescu e un meteor, ieșit din neant, ca un miracol fără nici o legătură cu trecutul, se dovedește falsă. Eminescu e cel mai tradițional poet, absorbind toate elementele, și cele mai mărunte ale literaturii anterioare. Toate temele lui ies din tradiția românească.” George Călinescu, *Istoria Literaturii Române*, București, 1982, pagina 446.

Eminescu sparge tradiția, el creează adică un lirism de mare noutate și aduce în literatura română o temă romantică pe care ea nu o avea și nici nu putea să o aibe decât de la spiritul eminescian care venea din marele romantism european și avea conștiința propriei sale genialități, dar și a genialității culturii românești care își dăduse prima sa măsură în literatura populară, absolut genială, în literatura pașoptistă care este genială în suma ei, în întreaga ei spațialitate și care era întâia mare trezire a literaturii noastre.

Cine privește destinul lui Eminescu, tragica sa conformație, meteorica sa trecere și persistenta sa rămânere, va remarca implicarea sa în spiritul poeziei sale, și aceasta este una dintre cele mai pregnante caracteristici ale personalității sale.

Călinescu sesiza: „Geniul este individul care se abstrage de la viața zilnică și-și trăiește existența sa simbolic.” Tot el sugerează o anume tipicitate a geniului afirmând: „Eminescu e un poet universal, dar, ca oricare altul, nu izolat. Lucefărul e tipicul geniu al romanticilor lui Kringer și al lui Lavater, zeu uman, rege al lumii. Geniile sunt solidare, neliniștite, Faust Torquato Tasso, Childe Harold, Jocelyn îi sunt tovarăși... Poezia cu genii e întotdeauna și o poezie cosmică. Lamartine, Vigny și ceilalți au viziuni cosmogonice și escatologice. Aștrii sunt la modă, Keats începuse un Hyperion, Hölderlin scrisese un Hyperion.” (G. Călinescu, *Istoria ... 475*)

Poate aici se află exemplaritatea geniului lui Eminescu și în izvoarele depistabile ale „firii” genialității, dar unicitatea personajelor sale lirice, regretul ascuns al nefericirii, trecerea în fantastic și ocult, consolarea acută, aciditatea invectivei și perfecțiunea spunerii, a muzicii, fac din Eminescu geniu unei limbi și al unui spirit „insular” în care mulți

au debarcat numai pentru a-l cunoaște și care tocmai pentru aceasta l-au păstrat, l-au conservat într-o nealterată originalitate.

Eminescu n-a apucat să creeze școală poetică în alte literaturi, decât în cea a noastră, în care a determinat spiritul major al ei și pe care îl numim eminescianism, pentru că această descoperire a sa are savoarea și surpriza unor „situri arheologice”, în care se manifestă civilizații mai adânci și mai noi decât însuși prezentul.

Așa cum afirmăm cu privire la noutatea absolută a lui Eminescu în literatura română, ea este subliniată și de G. Călinescu: „Nu, el produce geniul în literatura română și aduce atât tema cât și visceralitatea dar și simțirea geniului.” (*Istoria...*)

Epigonii, poezie de proporții cu viziune poetică, întrece pe creatorul speciei Boileau Despreaux Nicolas, autorul „Artei poetice” și care fixează canoanele poeziei clasice.

Eminescu nu este didactic, ca orice romantic, el exprimă într-un plan compozițional de proporții, antiteza (procedeu consacrat de romantici) devine la Eminescu virtute nu numai compozițională ci și adâncime. Antiteza la Eminescu trimite la cele două metode teologice de cunoaștere a lui Dumnezeu, apofatismul și catafatismul.

La Eminescu creația viabilă, modelul, trecutul, este manifestarea catafatică, izvorul, creația manifestată care trebuie urmată. Și profilurile personalităților sunt atât de sugestive, atât de colorate încât nu numai încântă ci și mitizează, sacralizează poezia înaintașilor.

Imaginea de ansamblu este odică:

„Când privesc zile de aur a scripturelor române,
Mă confund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri,
Sau văd nopți ce-n tind deasupra-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.”

Evident viziune mitică sacralizatoare.

Este aruncat în scenă un pumn de nestemate.

„Ciuchindeal gură de aur, Mumulean glas de durere,
Prălea firea cea întoarsă, Daniil cel trist și mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuțite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inamic.”

Liră de argint Sihleanu – Donici cuib de-nțelepciune
Care cum rar se întâmplă ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată,
S-a dus Pan, finul Pepelei, cel isteț ca un proverb.”

Tablourile cresc, devin fresce, memorabile, geniale, renaștentiste, până la tabloul final consacrat „regelui poeziei”, poetul V. Alecsandri, ansamblu de catapeteasmă, în trei strofe a câte șase versuri.

Epigonismul caracterizat în a doua parte a poeziei nu este doar o simplă dezaprobare dusă până la pamflet ca și în Scrisoarea III – politicianismul, este o abordare apofatică în care negarea sugerează ce poezie vrea Eminescu, care este programul poetic al celui mai mare poet, de aceea fiecare segment satiric este dublat de referiri la trecut, punându-se în antiteză fiecăre idee, remarcată în opoziția pronominală voi – viabilul, frumosul, noi – prezentul decăzut, calp, inimic, lustru, spioală.

„S-a întors mașina lumii, cu voi viitorul trece;
Noi suntem iarăși trecutul, fără inimi, trist și rece;

Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!”
În final poemul conține și o definiție lirică a poeziei, încununând dezbaterile poetului:

„Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.”

Este evidentă concepția platoniciană despre artă, ideologia estetistă a lui Eminescu.

Dacă **Epigonii** este expresia, filozofia artei, a geniului, toate celelalte teme ale poeziei lui Eminescu implică filozoficul, cugetarea, meditația poetică, făcând din poezia lui Eminescu nu numai un constant demers spre Lucefăr, spre culme ci și poezia cu cele mai profunde implicații filozofice din literatura română.

Este filozofie la Eminescu eroticul, timpul, cosmosul, geniul, natura, mitologia, o filozofie turnată în forme și conținuturi poetice unice.

Prof. Anghel Papacioc

ÎNSEMĂRI DE CITITOR

Romanul scriitorului Titi Damian, carte cu largi și multiple referințe autobiografice, îl conduce pe cititor în lumea unui sat de pe meleagurile buzoiene, în locuri cu o încărcătură istorică relevantă pentru originile formării poporului român și ale limbii române, dintr-o vatră străveche, generatoare de zămisliți materiale și spirituale certe pentru fizionomia neamului nostru. Antecesorii locuitorilor acestei comunități rurale au fost în secolele VI – VII d. Hr. cei care au rezistat migratorilor, evidențiindu-și identitatea etnică și lingvistică prin rezistență la agresiunile din afară și prin persistență demografică. Urmașii lor de peste 15 – 16 secole, cu aproximație, trăitori pe la mijlocul secolului XX, într-un deceniu – 1950 – 1960 – amarnic și de tristă amintire pentru istoria postbelică a României, vor fi confrunțați cu cea mai samavolnică intruziune în viața lor normală și FIREASCĂ: colectivizarea forțată impusă de regimul comunist și aplicată după modelul sovietic.

Întreaga țesătură epică a romanului este dominată de prezența FAGULUI, simbol al lemnului de esență tare, arbore omniprezent în lumea satului de munteni vajnici, oțeliți în contact cu natura, cu greutățile vieții, caractere puternice, neînduplecate și neîncovoiate. Fagul reprezintă un simbol dar și un reper care străjuiește ocrotitor pe săteni. Întâlnim în această relație FAG – OAMENI semnele inconfundabile ale încrederii desăvârșite între indivizi și acest falnic vlăstar al unei naturi generoase, prieten apropiat și sincer al omului.

Eroii romanului se disting printr-o mândrie a cărei sorginte este munca tenace și creatoare, o muncă îndârjită pe o proprietate care au moștenit-o de la înaintași, pe care o prețuiesc și o apără cu o strășnicie plină de devotament. Eroii cărții, în primul rând Ion Măndruță – nume predestinat – celelalte familii Măndruță și rudele lor apropiate au calitatea unor personaje de o mare autenticitate prin filosofia lor de viață cinstită, demnă, alcătuită o tipologie umană excelent mărturisită prin dialoguri suculente, meditații profunde, ironii fătife și subtile. Excelente sunt portretizările Șapcaliilor – activiștilor de partid, abuzivi și agramați, evocarea locului unde ciuma a făcut prăpăd, lirismul unor scene de dragoste, raporturile dintre părinți și copii, și multe alte secvențe ale unei narațiuni care îi menține cititorului atenția și curiozitatea de a afla ce fac și cum reacționează eroii cărții, în special Ion Măndruță, în confruntările cu autoritățile comuniste și cu reprezentanții acestora în acțiunile lor de a-i forța pe oameni să accepte înscrierea în colectivizarea impusă. Referirile frecvente ale autorului la Fag adaugă țesăturii epice o trănicie pe care cititorul o simte ca un suport al întregului edificiu al cărții. Oamenii aceștia mândri și neînduplecați, constrânși brutal să-și piardă proprietățile nu sunt niște învinși, îngenunchierea lor este temporară și nu definitivă.

Finalul cărții este semnificativ pentru ilustrarea ideii că ei sunt adevărații învingători. Fagul este un roman de impresionantă autenticitate și, neîndoielnic, critica literară îl va analiza și îl va aprecia ca o reușită a literaturii românești.

Prof. Mircea DUMITRIU, București

"Un sat trăitor în lume"

MONOGRAFIA SATULUI GIMBĂȘANI

Autori: Victor Oprea și Nicolae Tache

Iubite cititor,

Răvășirea sufletească și suferințele acestei lumi se datorează lipsei de credință în Dumnezeu și a ne iubirii aproapelui. "Aceasta este porunca Mea, ca să vă iubiți unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi" (Ioan XV 12). Mulți au uitat cuvintele Domnului, alții nu-și mai amintesc jertfa Mântuitorului Hristos și nici jertfele sfinților apostoli. Și mai sunt unii care-și uită originile, uită ceea ce este de neuitat, uită istoria strămoșilor lor. Iată de ce am purces la această lucrare în care vrem să înfățișăm istoria Gimbășanilor, sat în Lunca Ialomiței.

Viața unui sat poate fi înfățișată apelând la documente, dar și la mărturiile locuitorilor săi. Le-am impletit și de aici ne place să credem că a ieșit chipul satului așa cum se spune că ar fi fost el, un sat trăitor în lume, urcând treptele desăvârșirii până ce s-a împodobit de frumusețe, ca un om care și-a mărturisit credința cu prețul vieții și s-a socotit fericit că slăvește pe Dumnezeu prin pătimire și moarte.

Dovezile existenței satului le-am întâlnit în documentele vremii, unele îngălbenite de trecerea anilor, altele în copii și fotocopii aflate în colecțiile

Arhivelor Statului, altele în presa timpului. De mare ajutor ne-au fost mărturisirile scrise ale unui preot originar din acest sat, părintele Mitu Ștefănescu (1835-1896), care cu multă râvnă s-a străduit, pe lângă activitatea de pastorație, să aducă și date referitoare la existența satului Gimbășani. Ulterior, în anul 2005, o fericită întâmplare ne-a pus față în față cu doamna Maria Dimitriu Adriana de Villegas, nepoată a boierului Pribegeanu, dar mai ales cu neprețuita sa colecție de documente lăsate moștenire de bunicii săi, boierul Constantin R. Pribegeanu și boierul Ion Mihăileanu, dar și de urmașii acestora, documente pe care cu desăvârșită lărghețe ne le-a pus la dispoziție pentru a întregi lucrarea noastră.

Dar, totuși, ea, istoria, nu se poate avânta dincolo de marginea faptelor omenești, pentru că nu are dreptul să tăgăduiască ceea ce nu înțelege și nu poate să explice. De aceea am făcut loc în lucrarea de față și mărturiilor unor săteni de azi, cu deosebire oameni bătrâni, conștienți fiind că petrecerea lor pe pământ de acum este scurtă și este păcat să se piardă date de mare interes pentru urmașii lor.

subiscăliții pentru vie și grădini pe moșia sf. Mănăstiri ce-i zice Pupezeni de sus pe sub coasta Ialomiței. S-au și măsurat la toți pogoanele Nr 24 prăjini lungi și Nr. 6 prăjini latu, fiecare prăjină palme Nr. 24, măsură împătrată după cum s-au însemnat și de D-lui Ioan Petcu îndatoriat din partea tovarășilor săi arendași însemnându-se trăsorele fiecăruia pe anume avându-ne și noi din parte-ne vechilul spre cunoștința acestei măsurători pe d.lui Matache Cosâmbescu aflându-ne și noi toți de față la măsurătoare. Si fiind că măsura ce s-au făcut este însumată și cu locul ce nu are sădire pe dânsul închis mai în urmă și din nou. Pentru aceasta ne rugăm prea sfinției Tale ca pe de o parte pentru cât pământ este fără rod și nesădit să fie adăstare până la trei ani, să plătim numai dijma rodurilor ce vom face, din zece una din orice; iar pe de altă parte ne rugăm ca plata învoiele, pe viitor, ce să va pune în zapisele ce ni să vor da de la sfânta Mănăstire prin sfinția ta să fie tocmeală câte 10 lei de un pogon pe fiecare an în viitor fără să mai avem vre o altă datorie din partea Sf. Mănăstiri atât noi precum și urmașii noștri în viitor spre neîncetată pomenire a celor pomenite și nepomenite citorii ai Sf. Mănăstiri în veci. Drept aceasta într-o unire jos iscăliții cu toți ne rugăm ca prin vechilul pus din parte-ne D. Matache Cosâmbescu prin înscrisul vechilei ce-am dat să binevoiți sfinția ta a ne slobozi zapise adevărate după orânduială și cu pecetea Sf. Mănăstiri spre a se putea a ne sluji și a ne arăta o hotarnică stăpânire pe viitor ne clintită". Jalba este iscălită de Dinu Cornățeanu, Dinu Movilă, Stanciu Enica, Dima Enică, Tudor Burieș, Petcu Ciurea, Dobre Enica, Popa Tudorache, Ioan Sin Petre Enica, Radu Mosora, Ilie Gorgoinea, Alexe Sin Radu, Gheorghe Buzganu, Dinu Cepar toți ot Gimbășani și Matache Cosâmbescu, ot Cosâmbesti, împuternicitul satului. Deci, cei din Gimbășani (Pupezenii de jos) aveau moșii și în Pupezenii de Sus.

Important este și vechilele din 1852 februarie 25 prin care se cere Mănăstirii Cotroceni ca după măsurare și hotarnicie a moșii să li se dea zapise la fiecare, nu un zapis pentru tot satul. Și într-adevăr, după dorință, pământul găsit în plus la măsurătoare a fost dat cu zapis fiecărui locuitor. Documentul se încheie astfel: "De aceea spre aș avea temeiul și urmarea întocmai s-au pus pecetea satului prin adevărate aleșii iar noi ne-am rugat de scriitor de ne-au iscălit și ne-am pus degetele în loc de pecete în drept numele nostru". Și sunt trecuți Dinu Cornățeanu, Dinu Movilă, Stanciu și Dima Enica, Tudor Burieș, Petcu Ciurea, Dobre Enica ot Gimbășani, iar în continuare iscăliți aleșii satului, Tudor Burieșu și Ioniță Mosora.

Satul îl mai găsim pomenit în numeroase zapise de vânzare cumpărare, anaforele, cărți de judecată, hotarnicii de moșii, dosare din arhiva Vomicii din Iăuntru, Casei Școalelor și Ministerului Învățământului, toate reflectând lupta permanentă a moșnenilor din Gimbășani pentru păstrarea și apărarea pământului lor din bătrâni, a dreptului de a fi oameni liberi, drept câștigat cu multă trudă. Hărnicia și dărzenia cu care au fost înzestrați oamenii acestui sat i-au ajutat să scape de toate împrejurările la care i-au suspus mănăstirile sau boierii și să rămână un sat de oameni liberi, să dezvolte și să înfrumusețeze acest sat în ciuda tuturor greutăților. Numai așa se explică înflorirea acestui sat așa cum îl găsim la 1886/1867 în alături de Cosâmbesti cu care forma o comună. Documentele ne arată că în acest an satul avea 180 de familii, o școală mixtă, un învățator, o biserică și circa 2700 hectare de pământ. Locuitorii aveau la un loc 332 de cai, 440 de boi, 1500 de oi și 120 hectare de pădure împreună cu satul Cosâmbesti (pădure care după 1989, din păcate, nefăcându-se demersuri pentru a intra din-nou în posesia "obștii" din cele două sate a rămas în posesia statului). Registrele învățătorilor, ale inspectorilor școlari dintre cele două războaie mondiale scot și ele în evidență greutățile economice ale majorității sătenilor, starea sanitară nu prea corespunzătoare, dar și resursele satului.

(continuarea în numărul viitor)

I. SATUL PUPEZENI, GIMBĂȘANII DE AZI, A FOST ATESTAT DOCUMENTAR ÎN ANUL 1577

Așezat pe malul drept al râului Ialomița, nu departe de Slobozia (9 kilometri), între satele Cosâmbesti și Mărculești, satul Gimbășani este unul dintre cele mai vechi așezări de pe Valea Ialomiței, cu o istorie bogată, ale cărei începuturi se pierd în negura vremurilor. Stau dovadă pentru posteritate vetrele, mormintele vechi, cioburile de vase din pământ, gropile pentru păstrarea bucatelor descoperite aici și datând din diferite perioade istorice, de dinaintea erei noastre sau după Nașterea lui Hristos. Noi vom apela în lucrarea de față la documentele certe, cu referire expresă la această așezare.

Cine a întemeiat satul nu se poate dovedi documentar și nici stabili o dată cu exactitate privind această întemeiere. Cert este că prima atestare documentară datează din anul 1577, într-un hrisov al Domnitorului Alexandru al II-lea Mircea V.V. Pe atunci satul se numea Pupezeni (a nu se confunda cu satul Pupezeni aflat în apropierea localității Gârbovi), denumire ce s-a păstrat până la sfârșitul secolului al 18-lea și începutul secolului al 19-lea, după care, în a doua parte a secolului al 19-lea, vom vedea mai departe în lucrarea noastră, satul se va strămuta de pe malul Ialomiței pe locul unde se află el astăzi și va rămâne doar cu numele de Gimbășani. Prin acest document, datat 30 aprilie 1577, emis la București, domnul Țării Românești întărește lui Vlad logofăt o ocină la Pupezeni, cumpărată de mătușa sa Voica cu 4000 aspri gata în zilele lui Petru V.V. Este vorba, probabil, de Petru cel Tânăr, care a domnit între anii 1559-1568. Iată, deci, că satul exista cu cel puțin 20 de ani mai înainte de primul document cunoscut, adică la 1559. În acest document sunt pomeniți Neda și Stan din Bora cu care Vlad logofăt a cerut judecată în divan pentru această moșie.

Un alt document, deosebit de important, este hrisovul din 16 ianuarie 1619, dat la Târgoviște, prin care Gavril Movilă, domnul Țării Românești, întărește lui Stan și fiilor o ocină la Pupezeni din partea lui Vlad și a lui Tunsu, pe care o cumpărase de la Șerban și de la Stancu cu 2200 aspri. În acest hrisov se arată că satul Pupezeni s-a răscumpărat de "rumânie" în timpul lui Radu Mihnea, care a domnit între anii 1601-1602 și 1611-1616, devenind așadar oameni liberi. Moment important pentru istoria satului. De atunci, de la începutul secolului al XVII-lea și până la secularizarea averilor mănăstirești din vremea lui Alexandru Ioan Cuza acești moșneni au avut procese

peste procese privind pământurile, îndeosebi cu Mănăstirea Cotroceni, care încerca să le acapareze moșile. În documente provenite din arhiva Mănăstirii Cotroceni dintre anii 1623-1750 se vorbește despre vânzări și cumpărări de moșii în satul Pupezeni. Apar martori și din satele învecinate, din Pisculești, Cosâmbesti, Bucu, Ciulnița, Mătășești etc.

După anul 1800 satul Pupezeni apare în documente și cu denumirea de Gimbășani, care cu timpul se va impune. În dosarul cu actele hotarniciei moșiei Gimbășani din anul 1863, care aparține fraților Lenș, în urma judecării ce au avut-o cu Mănăstirea Cotroceni, găsim date foarte importante legate de istoria satului. Astfel, "Domnul spuse că frații Lenș au acte care dovedesc că moșia Gimbășani are o carte de hotarnicie din leat 7208 (1700) de la Constantin Basarab V.V. (n.n. Constantin Brâncoveanu) și o foaie de împărțea din 7251 (1750)". După cercetare se hotărăște "a se hotarnici moșie așa cum fusese în 1700" și anume "Moșia Pupezenii de Sus Mănăstirii Cotroceni și a noastră Gimbășani, ce-i zice și Pupezenii de Jos, despre care amândouă hotarniciei se află la leat 7208 (1700) în ziua în care s-au împărțit în două trupuri de cei 12 boieri orânduți de C-tin Voievod".

Așadar, împărțirea în două a satului și denumirea de Pupezenii de Jos sau Gimbășani este din anul 1700, din timpul lui Constantin Brâncoveanu. Ca martori de față sunt pomeniți în document Radu Gimbășanu, George Gimbășanu, Matei Gimbășanu, Niță Sin (fiu) Popa Stan, Maria Sin Maria, Ion Sin Tudorache, Costache Sin Constandin, Ion Sin Dumitru, preotul lordache Gimbășanu și Ștefan Sin Dobre Ion. Tot în acest document se mai spune că hotarnicia se face între Pupezenii de Sus (care era peste râul Ialomița) și Pupezenii de Jos ce-i zice Gimbășani, ca în vechile cărți de hotarnicie de la 7208 ale celor 12 boieri. Moșia Pupezenii de Jos ce-i zice și Gimbășani a fost trup din hotarnicia Cosâmbestilor și până la Hotarul Pisculeștilor (Mărculești). Așadar, cam aceeași configurație care există și azi.

Din lectura unei jalbe a sătenilor din Bucu, Mătășești, Pupezenii de Sus către egumenul Mănăstirii Cotroceni, din 1843, aflăm unele aspecte ale situației acestora în raporturile cu mănăstirea. Cităm: "Cu aceste se aduce la cunoștința prea sfinției Tale după porunca zisă asupra d.lor, arendașii moșilor Bucu și Mătășești din jud. Ialomița poruncitoare ca să măsoare toate locurile ce sunt închise de noi

Județul Ialomița în izvoarele militare rusești (secolele XVIII - XIX)

(urmărire din pag. 17)

Prezentăm, în continuare, câteva fragmente din corespondența generalului Kutuzov, care fac referire la județul Ialomița.

[După armistițiul de la Slobozia, din 24 august 1807, ostilitățile ruso-turce sunt întrerupte. În anul 1808 nu se înregistrează acțiuni militare.]

25 mai 1808 - amplasarea Armatei dunărene, pentru vara anului 1808, prezentată de generalul Kutuzov

"Avangarda principală a armatei, condusă de atamanul general-locotenentul Platov, își va stabili cartierul general la Buzău. Apreciem că această poziție reprezintă cheia concentrării întregii armate dunărene. Contribuie la întărirea corpului de armată al generalului Miloradovici (cartierul acestuia se afla pe râul Argeș - n.n.), a postului de la Galați (...) și supraveghează cetatea Brăila, precum și cetatea Silistra. Pentru aceasta sunt create următoarele posturi: un regiment de cazaci la Alexeni, unul la Obilești, iar la Slobozia - un batalion de egheri și două regimente de cazaci (...). Avanzposturile acestora vor face legătura, în dreapta, cu trupele generalului Miloradovici, iar în stânga, cu trupele detașamentului din Galați. Patrurile lor vor merge până la Dunăre și până la granițele raialei Brăila.

Anexă:

(...) își vor așeza tabăra la Slobozia, pe malul stâng al râului Ialomița:

Batalionul I al Regimentului 27 egheri (infanterie ușoară - n.n.);
Regimentul de cazaci, condus de general-maiorul Ilovaickii;
Regimentul de cazaci, condus de Săsoev;
2 tunuri ale artileriei Donului.

La Alexeni:

Regimentul de cazaci, condus de colonelul Kuteinikov.

Posturi avansate vor fi create: pe râul Buzău, la Măxineni și vadul Vizirului, în satele Racoviță, Tătarca, Coconi, Sărățeni, Frățilești, la stațiile de poștă Zlote și Bărăganu. De aici se vor trimite patrurile spre râurile Borcea și Mostiștea."¹⁶

[În martie 1809, războiul reîncepe. Cea mai importantă bătălie se dă în fața Brăilei.]

28 martie 1809 - A.A.Prozorovski îi ordonă lui M.I.Kutuzov să înainteze spre Brăila

"Cereți domnului general-maior Ilovaickii să se îndrepte spre Slobozia. Să formeze un post, compus dintr-un batalion al Regimentului de mușchetari Arhanghelsk și două tunuri, în Oraș, la gurile râului Ialomița, care se varsă în Dunăre, în fața Harșovei. Un al doilea post, compus dintr-un batalion al Regimentului 27 egheri, va fi creat în localitatea Călărași. Alți batalion, al aceluiași regiment, își va stabili pozițiile chiar pe malul Dunării, unde va ridica o redută. Aici vor fi aduse patru tunuri..."¹⁷

[În iunie 1809, generalul Kutuzov este transferat în Lituania. Revine în Principate, în anul 1811, în calitate de Comandant suprem al Armatei dunărene. La 1 aprilie el ajunge la București.]

7 aprilie 1811 - M.I. Kutuzov îi raportează țarului Alexandru I amplasarea Armatei dunărene

"La Slobozia se află detașamentul condus de general-maiorul Gamper. Este format din:
3 batalioane ale Regimentului 45 egheri
3 batalioane ale Regimentului 39 egheri
Compania de artilerie, condusă de Barbiș

Compania de artilerie, condusă de Bușuev
Regimentul de dragoni Smolensk¹⁸
Regimentul bielorus de husari

În avânpaturi, pe Dunăre, între Oltenița și Oraș, se află Regimentul de cazaci din Ural, condus de Mihailov, și Regimentul de cazaci din Ural, condus de Nazarov."¹⁹

19 iunie 1811 - precizările gen. Kutuzov privind transportul pâinii

[Pâinea este adusă, pe calea apei, din guberniile Herson și Ekaterinoslav]

"...toată pâinea, de pe vasele mari, va fi descărcată la Izmail, Brăila și la gurile Ialomiței. Vasele mai mici vor circula până la Giurgiu..."²⁰

4 iulie 1811 - raportul gen. Kutuzov despre aprovizionarea trupelor

"...pâinea este transportată în toată Valahia Mică și Mare, inclusiv la Giurgiu și Craiova, de la Focșani, Galați, Brăila, Slobozia și București..."²¹

16 iulie 1811 - raportul gen. Kutuzov către M.B. Barclay de Tolly²²

[Kutuzov este nevoit să facă anumite schimbări în așezarea trupelor]

"...Corpul, format din 6 batalioane și 15 escadroane, aflat la Slobozia, l-am transferat la Obilești. Detașamentul general-maiorului Denisiev, format din 4 batalioane și 5 escadroane, l-am mutat la Bertești, la jumătatea drumului între Brăila și Slobozia, de unde, într-un singur marș forțat, poate ajunge la Brăila, Slobozia sau Călărași."²³

10 august - M.I. Kutuzov cere rezolvarea problemelor de aprovizionare

"Boii magaziilor ambulante au trebuit să ducă tot timpul acolo (la Slatina - n.n) provizii și ovăz din Slobozia, Brăila, Galați și Focșani unde au rămas rezerve din anul trecut și, din cauza transporturilor permanente, magaziile ambulante au ajuns într-o stare foarte proastă."²⁴

[În perioada august - octombrie 1811, se desfășoară bătălia de la Slobozia, lângă Giurgiu]

30 august 1811 - M.I. Kutuzov către P.K. Essen²⁵

"Din scrisoarea pe care ați adresat-o generalului de infanterie contele Langeron, am aflat că ați observat întărirea adversarului lângă Turtucaia; dacă vedeți vre-un pericol din această parte, puteți ordona gen. Gamper, care se află la Slobozia, să treacă la Obilești."²⁶

1 septembrie 1811 - M.I. Kutuzov către E.I. Markov

"Divizia a 15-a, încredințată dumneavoastră, va ocupa următoarele poziții: brigada 1- la Slobozia, a 2-a - la Obilești, a 3-a va rămâne la Buzău. Brigăzile 1 și 2 vor observa distanțele încredințate lor, pentru a preveni traversarea Dunării, de către inamic, pe la Brăila și Călărași..."²⁷

[Trupele existente, la acea oră, în așezările amintite, trebuiau transferate la Giurgiu, dar, în aceeași zi, ordinul este contramandat]

12 septembrie 1811 - M.I. Kutuzov către E.E. Gamper

"Intenționez să întreprind o expediție către cetatea Silistra. Trebuie să știu tot ce face inamicul atât în cetate, cât și în jurul acesteia. De aceea, vă încredințez ca, prin intermediul confidenților dumneavoastră, folosind și bani, pe care o să vii

returnez, să aflați știri sigure și rapide pe care să mi le transmiteți imediat printr-un curier."²⁸

[După victoria de la Slobozia, urmează cucerirea Turtucaiei (8 octombrie) și Silistrei (12 octombrie). Pe 23 noiembrie 1811, trupele turcești s-au predat. Urmează negocierile pentru pace. Trupele ruse sunt repartizate pentru iernat.]

27 noiembrie 1811 - amplasarea trupelor ruse, în iarna anilor 1811-1812.

"Divizia a 9-a, condusă de general-maiorul Ermolov. Cartierul general, în localitatea Buzău.
2 batalioane ale Regimentului Nașeburg - la Buzău și în localitățile din jur;
2 batalioane ale Regimentului Iacutia - la Urziceni, Alexeni și în localitățile din împrejurimi;
2 batalioane ale Regimentului Riga - în satele Perieți, Poiana și în localitățile vecine, în sus, pe ambele maluri ale râului Ialomița;
2 batalioane ale Regimentului Așșeron - la Slobozia și în localitățile vecine, în jos, pe ambele maluri ale râului Ialomița;
2 batalioane ale Regimentului 10 egheri - în satul Obilești și în împrejurimi."²⁹

Documentele prezentate scot în evidență câteva aspecte. De la Rumeanțev la Kutuzov, rușii fac un salt uriaș în ceea ce privește cunoașterea geografiei românești. Dacă Rumeanțev caută cele mai bune drumuri spre Dunăre, Kutuzov și alți subordonați ai săi dau dovadă de cea mai bună cunoaștere a regiunilor noastre, inclusiv a județului Ialomița. Acesta, datorită apropierii de Dunăre, apare constant în planurile militare ruse. De departe, cea mai importantă localitate ialomițeană pentru ruși este Slobozia. Localitatea noastră nu este implicată în evenimente răsunătoare (tratate sau bătălii), dar, datorită poziției sale, este echivalentul unui "nod feroviar" pentru trupele ruse. Informațiile de mai sus reprezintă doar "vârful unui iceberg". Cu siguranță, zeci de alte documente rusești despre Slobozia așteaptă să fie scoase la lumină din arhivele rusești.

NOTE:

¹⁶ Kutuzov, M., op. cit., doc. 22, p. 21-22.

¹⁷ Ibidem, doc. 147, p. 119-120.

¹⁸ Regimentul de dragoni Smolensk rămâne la Slobozia până în toamna anului 1811.

La baza acestei unități militare s-a aflat escadronul Roslav, transformat, în 1765, în Regimentul de cavalerie Smolensk, iar în 1775, în Regimentul de dragoni Smolensk. A participat la toate războaiele importante ale epocii. De exemplu, îl găsim la Borodino, în 1812, și la Leipzig, în 1813. (vezi Cavaleria rusă în sec. XVII-XIX, pe site-ul "www.genstab.ru")

¹⁹ Kutuzov, M., op. cit., doc. 388, p. 309.

²⁰ Ibidem, doc. 536, p. 460. Dintr-un alt document aflăm ce înțeleg rușii prin pâine: făină, ovăz, orz, crupe.

²¹ Ibidem, doc. 561, p. 486. În localitățile amintite, inclusiv la Slobozia, existau depozite mari ale armatei ruse. Pentru depozitul de la Slobozia, este relevantă și relatarea generalului Langeron. Aflăm că, în anul 1809, "depozitul de la Buzău a fost dus la Slobozia, la 40 de verste de acest pod (de la gurile Ialomiței % n.n.), dar tot la 40 de verste și de Silistra. (...) Depozitul nu era prea apărut și puținele trupe care-l apărau n-ar fi putut rezista atacului a 7000-8000 de turci hotărâți..." (Călători străini..., p. 334)

²² Ministru de război al Rusiei.

²³ Ibidem, doc. 575, p. 497-498.

²⁴ Ibidem, doc. 621, p. 540. Scrisoarea apare și în Călători străini..., p. 430.

²⁵ Comandantul Corpului II de armată.

²⁶ Ibidem, doc. 660, p. 570.

²⁷ Ibidem, doc. 664, p. 572.

²⁸ Ibidem, doc. 697, p. 604.

²⁹ Ibidem, doc. 838, p. 745.

prof. drd. Ștefan GRIGORESCU

INSCRIPTIILE ZAPPA

Astăzi, când fenomenul olimpismului este legat de numele francezului Pierre de Coubertin și când Olimpiadele au devenit un fenomen global, desfășurat odată la patru ani sub profunde semnificații, nu mulți sunt aceia care știu că ideea reînvierii olimpismului a apărut la jumătatea secolului XIX, la nord de Dunăre, pe meleagurile românești. În Bărăganul ialomițean a renăscut ideea de olimpiadă, acolo unde trăitor și creator de istorie a fost destoinicul „cavaler elinesc” Evanghelie Zappa (1800-1865). Asupra personalității lui Evanghelie Zappa s-au aplecat întâi juriștii, în legătură cu moștenirea sa materială, care a creat atâtea probleme între România și Grecia la cumpăna dintre secolele XIX-XX. În anii postbelici, numele lui Zappa a fost amintit în lucrări istoriografice în legătură cu trecutul relațiilor româno-elene și româno-albaneze². După anul 1989, reaplecarea obiectivă asupra valorilor trecutului nostru avea să ducă și la redescoperirea moștenirii lăsate de Evanghelie Zappa românilor și umanității³. La 200 de ani de la nașterea sa, el a fost omagiat de Academia Română printr-o sesiune științifică⁴, ansamblul monumental care îi poartă numele la Broșteni Ialomiței a început să fie pus în valoare, greci și români au început pelerinaje la monumentele ridicate de el sau care îi cinstește memoria. Moșteniri lăsate de Evanghelie Zappa pământului românesc îi aparțin și mărturiile epigrafice păstrate în două localități ialomițene, Ulești și Broșteni.

Inscripțiile care amintesc pe Evanghelie Zappa și rudele sale se păstrează în cuprinsul României doar în județul Ialomița, în două dintre localitățile aflate odinioară pe întinsul domeniu funciar Zappa, anume Ulești și Broșteni. La mijlocul secolului XIX, domeniul Zappa se întindea în mai multe părți ale județului Ialomița, în primul rând de o parte și de alta a râului omonim. În stânga râului se întindeau moșiile Broșteni și Slujitori, iar în dreapta moșiile Ulești și Arțari⁵. La Ulești, Evanghelie Zappa a ridicat biserică⁶, iar la Broșteni a ridicat biserică și conac. Mărturiile epigrafice amintind de Evanghelie Zappa și de rudele sale se păstrează în cele două localități amintite și cuprind pisaniile celor două biserici, precum și inscripțiile de pe monumentele funerare ale neamului Zappa.

În ordine cronologică, inscripția de la biserică Ulești e cea mai veche, datând de la anul 1854, când s-a terminat de ridicat și sfințit ctitoria lui Evanghelie Zappa de acolo. Pisania bisericii *Adormirea Maicii Domnului* din Ulești, realizată cu litere chirilice pe o placă de marmură albă fixată în pridvor, deasupra intrării în pronaos, glăsuiește:

„S-A RIDICAT DI NOU DI TE/MELIE DE D. MARILE PA/HARNICO IVAGELIE ZAPA, / ÎN ZILILE PRA SFINȚIEA/ PĂRITEN ARHGIPISCUPI/ ȘI MITROPOLIT A TOATĂ/ UGROVLAHIA NIFON/ LA ANUL/ 1854 OC.26”. Se remarcă nu doar limbajul de epocă, ci și scrierea cu destule greșeli, datorate clar meșterului pietrar.

Inscripțiile de la Broșteni, păstrate în curtea bisericii parohiale *Sfântul Nicolae*, datează din perioada 1859-1880 și sunt realizate în limbile română și elină. Fără a lua în considerație și simpla mențiune a meșterului care a ridicat monumentul lui Evanghelie Zappa, se poate vorbi de o inscripție în limba română păstrată la biserică parohială –pisania- și de cinci inscripții în elină la monumentele funerare, celelalte două în limba română fiind practic traduceri ale mențiunilor comemorative eline de pe obeliscuri. Cronologic, prima este pisania bisericii, realizată prin grija lui Evanghelie Zappa însuși, apoi urmează inscripțiile comemorative de la monumentul marelui protector al culturii și sportului, apoi inscripțiile funerare ale lui Anastasios Zappa și Atanasios Zappa, fratele și respectiv vărul lui Evanghelie.

Pisania bisericii *Sfântul Nicolae*, edificiu⁷ aflat peste drum de ruinele conacului Zappa, se păstrează în pridvor, deasupra intrării și datează de la anul 1859. Înfățișează litere pictate cu alb pe fond gri și glăsuiește:

„ACEASTĂ SF. ȘI DUMNEDE/ IASCĂ BISERICĂ CE SE/ PRĂDNUEȘTE CU HRAMURILE/

BUNA VESTIRE, SF. NICOLAE/ ȘI SF. GHEORGHE ȘI S-AU FĂCUT/ DIN TEMELIE ÎN DILELE/ PREASFINȚITULUI MITROPOLITU/ NIFON ȘI ÎN DILELE PRA ÎNN/ ALȚATULUI NOSTRU D-NU BAR/ BU DIMITRIE ȘTIRBEIU, CU TOA/ TĂ CHELTUEALA D-LUI MARELE/ SERDAR EVANGHELIE ZAPPA/ ȘI S-AU SĂVÂRSIT la anul 1859”.

În imediata vecinătate a lăcașului de cult, în apropierea zidului sudic, se află locurile de veci ale lui Evanghelie Zappa și Atanasios Zappa, cu monumente -sarcofag și obelisc- practic identice constructiv. Mormântul lui Evanghelie, aflat către biserică, prezintă inscripție atât pe placa ce acoperă sarcofagul, cât și pe două dintre laturile obeliscului.

Inscripția funerară, datând din 19 iunie 1865, prezintă mențiune în limba greacă, săpată în marmură pe placa ce acoperă sarcofagul:

„AICI ODIHNEȘTE/ PĂCĂTOSUL ROBUL LUI DUMNEZEU/ CTITORUL ACESTEI BISERICI/

Evanghelie Zappa

Broșteni - Monumentele Zappa

EVAGGELIS ZAPPAS/ RĂPOSAT LA ANUL 1865/ IUNIE 19”.

Inscripția comemorativă a lui Evanghelie Zappa, este săpată pe obeliscul care străjuiește sarcofagul, în curtea bisericii din Broșteni. Textul este săpat în limba greacă pe latura vestică a monumentului și în limba română pe latura sudică a monumentului:

„PETRA NU REPRESINTĂ PE BĂRBAT/ULU FIIND CĂ MORMENTULU/ ÎNSUȘI ASTE ESTE GLORIA BĂRBATULU A/CEA ALLU MORMENTULUI./ FORTUNA ACESTA ÎNTRE CELE/L/ALTE TOTE AU ARĂTATU ȘI MIRACOLULU LA ACESTU MORMENTU, CĂ U/NULU NU SE POTE COPRINDE ÎNTR'U/NULU, DAR TREI COPRIND UNULU./ ASTU FELU DAR ÎN ACESTU MORMEN/TU DIN ACESTA BELLA TERRA ROMA/NIE SE COPRINDE CORPULU,/ IAR ÎN CELLU DE LA SACRA CETATE/ ATENE CAPULU/ ȘI ÎNTR'ALLU TREILEA DIN PATRIA/ SA NATALĂ LABOVU AL EPIRU/LUI, UȘORELE OSE ALLE CESTUI/ EVANGHELLE ZAPPA./ MARI ȘI GLORIOSE FAPTELE ȘI RE/CUNOȘȚINTA TA, EROULE BĂRBATE, CĂCI/ NU NUMAI STAREAȚI, DAR ȘI CORPULU/ TEU AI DORIT SĂ ESISTE ÎN CĂTE/ TRELE IUBITE TERRI ÎN CARE AI/ VIEȚUITU”.

Pe latura estică a obeliscului, sub efigia și însemnele heraldice ale lui Zappa se amintește numele celui care a realizat monumentul: „LAZAROU G. VILALI”.

În aceeași incintă mărginită de gardul metalic de epocă, lângă monumentul lui Evanghelie se află acela al vărului său Atanasios (1810-1880), la care se păstrează inscripții datând de la anul 1880. Textul

în limba greacă, săpat în marmură albă pe lespedea sarcofagului glăsuiește:

„AICI ODIHNEȘTE/ PĂCĂTOSUL ROBUL LUI DUMNEZEU/ ATANASIOS ZAPPAS/ NĂSCUT ÎN LAMPORO DIN EPIR/ LA 1810/ RĂPOSAT ÎN BROȘTENI/ LA 1880”.

Inscripția comemorativă a lui Atanasios Zappa este săpată pe obeliscul care îi străjuiește sarcofagul. Textul în limba greacă pe latura vestică a monumentului și în limba română pe latura estică, spre sarcofag, cu litere săpate în marmură albă, glăsuiește:

„TE-AI STINS, PĂRINTE, DINTRE VII/ ȘI SCUMPA SUVENIRE/ VIRTUȚII TALE AI LĂSAT, DREPT/ SACRA MOȘTENIRE/ ÎN SINUL CELOR CE AU REMAS/ ÎN URMAȚI SĂ VIEZE/ CA NUMELE TEU VENERAT/ SĂ LU MINECUVĂNTEZE./ ȘI ETA FII ȘI FRATELE/ CEST MONUMENT ȚI ÎNALȚĂ,/ SPRE AMINTIRE CĂ SUB ELU/ LOCAȘUL TEU SE AFLĂ/ SOȚIA DAR Ș'AI TEI TOȚI CERU/ O BINECUVĂNTARE,/ CĂCI PENTRU TINE TOȚI SE ROGU/ CU LACRIME AMARE”.

Monumentul lui Anastasios Zappa (1795-1874), fratele lui Evanghelie, este dispus aparte, către poarta de intrare în curtea bisericii. Pe soclul care susține frumosul monument de marmură albă, înfățișând o femeie cu capul plecat, textul în limba greacă datează de la anul 1874 și glăsuiește:

„AICI ODIHNEȘTE/ PĂCĂTOSUL ROBUL LUI DUMNEZEU/ ANASTASIOS ZAPPAS/ NĂSCUT LA ANUL 1795/ RĂPOSAT LA ANUL 1874, SEPTEMBRIE 12”.

Mărturiile epigrafice păstrate la Broșteni și Ulești, inscripțiile Zappa, sunt fără îndoială parte a patrimoniului cultural al județului Ialomița; în primul rând însă, ele se constituie în dovezi esențiale ale legăturilor neamului Zappa cu meleagurile noastre.

NOTE:

1. Vezi pe larg, în vol. *Acte în procesul V. Zappa*. București, 1894; *Documente diplomatice. Afacerea succesiunii Zappa*. București, Imprimeria Statului, 1892 ș.a.
2. Vezi bunăoară la N. Ciachir, *Istoria popoarelor din sud-estul Europei în epoca modernă*. Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987, p.140
3. În primul rând la prof.dr. Nicolae Postolache, *Onoare lui Evanghelie Zappa*. Editura Profexim, București, 1996. Apoi la C. Iordache, *Un român din Epir: Evanghelie Zappa*. În „Academica”, anul II, nr. 2(14), dec.1991, p.31; Șt. Grigorescu, *Evanghelie Zappa, un „mecena” ialomițean din secolul XIX*. În „Lumină”, anul I, nr.3, mai 2001, p. 4. Mai nou, lucrarea d-lui prof. Ioan Man, *Monografia comunei Ion Roată, județul Ialomița*. Editura Helis, Slobozia, 2005, pp.231-238.

Broșteni - Inscriptie pe sarcofagul lui Atanasie Zappa

4. Comunicările prezentate atunci au fost reunite în lucrarea *Sesiunea științifică „200 de ani de la nașterea lui Evanghelie Zappa, sprijinitorul culturii românești și unul dintre promotorii Jocurilor Olimpice Moderne*. Coord. Mihaela Peneș-Lipetz și Florin Moștoflei. București, 2000.
5. Cumpărate de la marii boieri Filipescu, Slătineanu, Catargiu ș.a.
6. Vezi la Șt. Grigorescu, *Biserica din Ulești*. În „Bărăganul ortodox”, anul III, nr.25, iunie 2005, p.10.
7. Unele surse dau tot anul 1854, ca și la Ulești

156 ani de la nașterea Poetului Național

Analizând conjunctura politică în care redactorul de la „TIMPUL” a fost declarat „nebul”, criticul și istoricul literar Nicolae Georgescu dezvăluie că, de fapt,

EMINESCU A FOST ARESTAT!

Urmărit de agenți austro-ungari și români

Duminică a fost 15 ianuarie, zi statuată ca fiind data de naștere a lui Eminescu. Televiziunile, în cvasiunanimitatea lor, au dat prioritate faptului divers politic sau de senzație. Postul public dedicat culturii (TVR CULTURAL) l-a avut, seara, ca moderator, pe un pităfelnic tânăr recoltat parcă dintre gazetarii de sport. Un reportaj despre crășmele lașilor pe unde, chipurile, și-au pierdut nopțile Eminescu și Creangă - publicitate mascată evidentă, atâta timp cât aceste crășme, moderne localuri azi, au și ele patroni -, un invitat nelipsit în momentele solemne istorice dictate de aniversări naționale (l-am numit pe venerabilul pseudo-istoric Neagu Djuvara), care s-a arătat potrivit unei eventuale reeditări a operei politice eminesciene (în fapt, opera jurnalistică, la fel de genială ca și cea poetică) de teama resuscitării unor interpretări eronate față de cei care au înfăptuit modernizarea României - „roșii” (liberalii) - sau pentru a nu fi „acaparată” personalitatea Poetului Nepereche de niscaiva interese politice; în sfârșit, formația de muzică ușoară „Mondial”, reunită în studio pentru a-l cunoaște pe Eminescu din slagărele vremii, și atât!

Unde ne sunt eminescologii de valoare, încă trăitori și ascunși în biblioteci sau prin mănăstiri? De ce în locul respectabilului fost diplomat nigerian Djuvara nu s-a apelat la Zoe Dumitrescu-Bușulenga, retrasă la Agapia, în haină monahală, la căpătâiul Veronicăi Mică sau nu a fost invitat mai tânărul ei confrate în căutarea lui Eminescu, Nicolae Georgescu?

Nicolae Georgescu a fost prezent, însă, cu o zi înainte, în curajul cotidian „Jurnalul Național” și a decretat, după o viață dedicată Operei Poetului: „Mihai Eminescu, victimă politică!”

Iată o temă de dezbatere, pe cât de interesantă, pe atât de

actuală. Temă pusă în discuție de criticul și istoricul literar Nicolae Georgescu încă de la începutul anilor '80. Autor a nu mai puțin de 15 cărți dedicate redescoperirii lui Eminescu, Nicolae Georgescu supune atenției cititorilor „Jurnalului Național” câteva coincidențe stranii legate de declararea ca „nebul” a lui Eminescu în fatidica zi de 28 iunie (stil vechi) 1883, când Poetul a fost efectiv arestat și internat la ospiciu, după ce fusese urmărit, luni de zile, pas cu pas, de agenți austro-ungari și români. „Ei bine, spune Nicolae Georgescu, această zi de 28 iunie 1883 este o zi importantă a istoriei și politicii României moderne. În această zi Austro-Ungaria a rupt relațiile diplomatice cu România timp de 48 de ore. Germania amenința cu războiul prin Bismarck, care trimite o telegramă lui Carol I în aceeași zi, a fost expulzat din țară Emil Gall, directorul ziarului „L'Independance Roumaine”, care a creat scandalul diplomatic ce stă la baza tuturor acestor evenimente (...), au fost

devastate sediile unor societăți naționale, s-a pornit proces ardelenilor. În această zi trebuia de fapt să se semneze tratatul secret de alianță dintre România și Tripla Alianță formată din Austro-Ungaria, Germania și Italia (care va fi parafat, totuși, parțial, câteva luni mai târziu, în 18/30 octombrie, la Viena cu Austro-Ungaria, Germania aderând și ea în aceeași zi la această înțelegere secretă - n.n.). Noi ținem minte dintre toate aceste evenimente doar că a înnebunit Eminescu (...). Ce voia acest tratat? Ca România să se orienteze politic spre Austro-Ungaria în primul rând. Cu alte cuvinte, România nu mai putea să-și revendice Ardealul!”

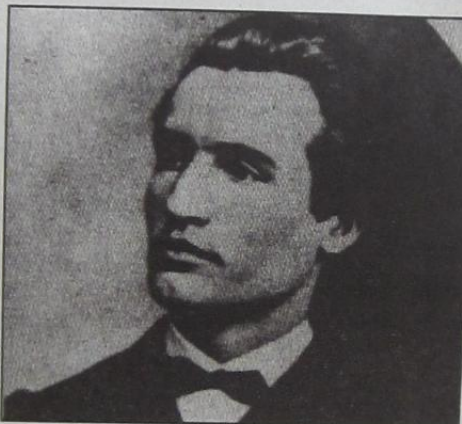
Eminescu și confiscarea lui Ștefan cel Mare de către autorități

Constrâns de spațiul tipografic, scriitorul Nicolae Georgescu nu dă detalii despre modul în care Eminescu a fost implicat, prin scrisul său, în derularea evenimentelor premergătoare ce au dus la situația explozivă a raporturilor dintre tânărul Regat Român, consfințit prin pacea de la Berlin din 1878 și Austro-Ungaria. Față de articolele publicate în luna iunie 1883 în

„TIMPUL”, ziar al Partidului Conservator, atât guvernul liberal - al „roșilor” -, condus de Ion C. Brătianu, cu unele întreruperi, între 24 iulie 1876 - 19 martie 1888 („marea guvernare liberală” - cea mai lungă guvernare de partid din istoria României, cu excepția celei comuniste), cât și Imperiul Austro-Ungar, și cu deosebire asociata lui, Ungaria, aveau motive suficiente pentru declararea ca indezirabil a lui Eminescu în presa

acelor vremuri.

în luna iunie a anului 1883, Eminescu a participat, ca trimis al ziarului „TIMPUL”, la dezvelirea statuii marelui domnitor al Moldovei, Ștefan cel Mare, la Iași. În pura tradiție românească, evenimentul a fost confiscat de autorități (așa cum, bunăoară, în 2004 s-a întâmplat și la Putna, cu prilejul comemorării a 500 de ani de la moartea lui Ștefan), abuz care nu-i putea scăpa observatorului atent al vieții politice românești de atunci. Ba, mai mult, Eminescu comentează și discursurile sfârșitoare ale unora ca C.A. Rosetti sau Grădișteanu - ultimul, o caricatură de senator, care, cu două decenii în urmă, luase în zeflemea pe marii luptători din Ardeal pentru emanciparea

acestui pământ românesc - rostite în fața Regelui Carol I, prezent la manifestare (acum înțelegem și alergia nonagenarului Djuvara la numele de Eminescu, el fiind un urmaș al traseistului politic Grădișteanu, vopsit în „roșu” atunci când liberalii se aflau la apogeul puterii lor).

Discursurile acestora aveau menirea, după Eminescu, să lezeze interesele Austriei, tocmai în momentul în care România se pregătea să semneze un pact secret cu ea (era informat Eminescu despre iminenta parafare a acestui tratat, pe 28 iunie 1883? Se pare că da...) și să provoace, totodată, presa maghiară la atacuri, care mai târziu se vor circumscrie în ceea ce se va numi iredentism și

șovinism. Sub acest aspect, Eminescu trece, peste timp, ca un aprig apărător al interesului național, de care contemporanii săi își băteau joc prin intervenții patriotarde și lipsite de diplomatie. Autoritățile române, pe de altă parte, se simțeau lezate de acuzațiile lui Eminescu privind confiscarea din interese politice a memoriei marelui Domnitor. Din acest punct

de vedere, Eminescu se dovedește un precursor important al gazetarilor și analiștilor politici de azi, care, cu luciditate, iau poziție față de tarele guvernanților, la fel de actuale, iată, și după un secol și ceva.

Cum o abordare similară a evenimentelor petrecute atunci fusese făcută și de ziarul „L'Independance Roumaine”, Emil Gall, directorul lui, a fost expulzat din țară. Cu Eminescu nu se putea proceda la fel. El a fost arestat, cum susține Nicolae Georgescu, sub pretextul că ar fi înnebunit. Textele pe care le reproducem mai jos („Austria și Guvernul român” este și ultimul pe care Eminescu îl publică în „TIMPUL”, cu trei zile înainte de internarea lui) nasc, firește, întrebarea: prin luciditatea cu care erau scrise, puteau ele conduce la ideea că Eminescu, subit, a înnebunit după doar câteva zile de la semnarea lor?

Enciu BOBĂRNICHE
(articol preluat din publicația CONCRET, nr.292 din 19 ianuarie 2006)

N. RED. Ambele texte sunt reproduse din M. Eminescu, Opere, vol.XIII, Publicistică, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1985

[„SERBAREA GUVERNAMENTALĂ...”]

Serbarea guvernamentală care s-a ținut la descoperirea statuii lui Ștefan V cel Mare (1456 - 1504) a dat ocazie la oarecare estravaganțe din partea roșiilor, cari n-au rămas fără urmări de nu grave, supărătoare cel puțin.

Serbare guvernamentală zicem, pentru că din capul locului s-a băgat de seamă că roșii n-au îndestul tact pentru a nu se servi chiar de-o asemenea ocazie în favorul panglicăriei revizioniste și a frazelor sfârșitoare și că se adună împrejurul bronzului ce reprezintă pe marele Domn nu spre a-l glorifica pe El, ci spre a lustrui nulitățile lor sub razele numelui său.

De aceea lumea mai bună n-a venit la serbare.

Regele a fost primit în Iași de către paragrafele bugetului statului, despărțite în plutoane de funcționari, de către

viitorul foarte problematic al școalelor primare și de către câțiva negustori izraeliți.

Societatea ieșană în înțelesul adevărat al cuvântului s-a abținut cu totul de la serbare, lăsând câmp deschis lumii oficiale și oficioase (...).

Cu toate că discursurile aveau aerul unor improvizățiuni nemistuite, nedemne de numele eroului, foile din Buda au luat în serios aiurările unui d. Grădișteanu bunăoară, au scris filipice, au neliniștit până și pe calmii oficioși din Viena, ba i-a dat chiar foi din Strada Doamnei (sediul ziarului liberal „Românul” cu care polemiza Eminescu - n.n.) ocazia ieftenă de-a declara cu emfază:

Vom fi învinși, dar, căzând astăzi cu onoare, națiunea română va reînvia mâni și-n acest mod va re-nvia în toată întregimea ei. (...)

D-sa nu uită nici pe

consilierii tronului - pe bătrânii țării cum îi numește - dintre cari unul, d. Ioan Brătianu, a dat o dovadă strălucită de respect față de cele rămase din bătrâni, prefăcând momentul lui Mircea cel Mare în pușcărie pentru a crea o sinecură unei rude a Simulescului. Apoi onorabilul mai vorbi și de alți oameni, de cari n-avea nici un drept de a vorbi:

Sînt unii cari lipsesc de la această solemnitate - nu știu pentru ce și nici voiesc să cercetez - români sînt și ei; să nu-i uităm, Maiestate... Ei te iubesc ca noi toți (de ex. ca baronul de Hahn, Candiano, Orășanu) căci ei văd în Maiestatea Ta nu pe regele României, ci pe regele românilor, cu concursul cărora Maiestatea Ta vei recăpăta pietrele prețioase ce mai lipsesc încă din coroana lui Ștefan cel Mare.

În adevăr lipsește Basarabia din acea coroană!
(18 iunie 1883)

AUSTRIA ȘI GUVERNUL NOSTRU

„Neue freie Presse” de la 22 iunie vine și confirmă știrea că guvernul austro-ungar nu s-a mulțumit cu comunicatul din „Monitorul oficial” român privitor la rodontadele roșii din Iași. (...)

După cum ne încre-

dințează foaia vieneză, mai ales cei din Pesta sînt îndârjiți, nu atât contra celor vorbite de d. Grădișteanu, ci contra discursului pronunțat la Iași de d. C.A. Rosetti, care a numit pe regele Carol „Rege al românilor”. Regele a răspuns la acest discurs, ce s-a reprodus și

în „Monitorul oficial”, ca fiind unul din discursurile oficiale.

Acum mărgăritarele d-lui Grădișteanu și Rigatul d-lui Rosetti reclamă de la guvernanții noștri tot atâtea genuflexiuni și umile rugăciuni de iertare!

(26 iunie 1883)

Partizanii interzicerii publicității medicamentelor justifică poziția lor, înainte de toate, în numele sănătății

Interdicția publicității medicamentelor este bună pentru sănătate?

La un sondaj de opinie¹, consumatorii europeni au răspuns că „a informa mai bine pacientul în ceea ce privește boala lor” este considerația cea mai importantă de luat în calcul pentru a ameliora calitatea sistemelor de sănătate. Laboratoarele farmaceutice susțin că publicitatea adresată publicului larg ar contribui la această sarcină. Dar, în cazul medicamentelor care cer prescrierea unui medic, directiva 92/28 a Uniunii Europene interzice o astfel de publicitate².

Interzicerea publicității medicamentelor se bazează pe argumentul apărării sănătății publice. Plecând de la ideea că interesul industriei farmaceutice se rezumă la creșterea vânzărilor și a profitului, oponentii autorizării publicității³ ajung la concluzia că mesajul publicităților medicamentelor nu poate fi considerat ca fiind o informație demnă de acest nume. În loc să-i ajute pe bolnavi să ia decizii cât mai înțelepte, comanditarii publicităților ar inunda media

cu informații inexacte sau chiar mincinoase, exagerând efectul curativ și minimalizând riscurile produselor farmaceutice. Dat fiind faptul că medicamentele pot avea un efect negativ asupra sănătății umane sau chiar să provoace moartea, publicitatea nu poate fi lăsată să se dezvolte deoarece ar însemna sacrificarea sănătății publice pe altarul profitului.

Această respingere a publicității medicamentelor se bazează mai ales pe câteva idei preconceptuate pe care le vom relata în această notă economică. Permițând o mai bună difuzare a informațiilor medicale la persoanele care sunt interesate înainte de toate, adică bolnavii sau cei care s-ar putea îmbolnăvi, publicitatea ar permite să combatem ignoranța, un factor care conduce la agravarea problemelor de sănătate. Astfel, publicitatea ar contribui la ameliorarea stării de sănătate a indivizilor.

Libertatea exprimării ar fi periculoasă pentru sănătate?

Înainte de toate, să analizăm riscurile legate de consumația de medicamente. Nu este deloc evident faptul că aceste riscuri ar permite justificarea interdicției publicității pentru produsele farmaceutice. Periculozitatea lor potențială nu le face să devină produse speciale. Multe produse de consumație curentă pot provoca accidente dacă sunt defectuoase sau prost utilizate. Automobilele sunt evident bunuri a căror utilizare poate să se dovedească fatală. Totuși, puțini sunt cei care susțin că pericolul accidentelor de circulație ar fi mai mare din cauza publicității automobilelor și, deci, că aceasta ar trebui interzisă.

Să analizăm de asemenea denunțarea șiretlicurilor publicității comerciale. Dacă imprecizia publicității medicamentelor face ca acestea să fie foarte periculoase, astfel justificându-se interdicția publicității, de ce să ne oprim aici? N-ar trebui de asemenea să verificăm înainte de a fi publicate periculozitatea ideilor pe care jurnaliștii, artiștii sau politicienii vor să difuzeze în media? Să luăm un singur exemplu: cu ocazia campaniilor electorale efortul

de popularizare este în mod sigur cel puțin atât de partizan ca și publicitatea comercială, și este dificil de crezut că ar fi mai puțin inexact. Alegătorii n-ar trebui să fie și ei „protejați” de propaganda candidaților astfel încât să nu greșească în momentul alegerilor și să facă alegerea politică cea mai bună?

Dacă publicitatea poate să conducă oamenii să fie atât de vulnerabili în alegerea lor privind problemele de sănătate, cum putem să acceptăm ca, după alegeri, aceleași persoane să desemneze guverne, politicieni care, vă reamintim, vor avea ca responsabilitate – între alte responsabilități – și conducerea unei politici în domeniul sănătății? De exemplu, ce vom face dacă majoritatea alegătorilor votează pentru candidații a căror agendă, promovată cu ajutorul sloganelor partizane, include și liberalizarea publicității în sectorul sănătății?

Caracterul partizan al opiniilor emise în dezbaterile politice de obicei nu este considerat ca fiind o piedică pentru funcționarea corectă a democrației.

Dimpotrivă, se consideră că alegătorul are cu atât mai multă șansă să facă o alegere în cunoștință de cauză, cu cât el poate să asiste la dezbateri necenzurate. Dincolo de acest exemplu politic, accesul la o varietate de surse de informații este considerat în general ca fiind benefic pentru a putea estima avantajele și inconvenientele unei decizii. Totuși, aplicarea acestei idei este refuzată când este vorba despre produsele farmaceutice. Toată lumea poate să-și exprime îndoielile privind calitatea medicamentelor de pe piață, dar fabricanților acestor medicamente li se interzice comunicarea

directă spre populație a efectelor curative reale sau presupuse ale respectivelor medicamente. Consumatorului i se interzice deci accesul la o sursă de informație care ar putea să-l ajute în deciziile sale privind problemele de sănătate.

Poziția prohibiționistă în ceea ce privește publicitatea în domeniul sănătății „dovedește” mult mai mult decât spune. Logica ei pune sub semnul întrebării libertatea expresiei în general, publicitatea pentru medicamente fiind doar o formă particulară a ei.

Publicitatea ca mijloc de informare a pacientului

Cei care se opun publicității medicamentelor, politicieni sau militanți din domeniul asociativ, nu neagă faptul că accesul la informație în domeniul sănătății are o importanță capitală pentru pacienți. Problema este că ei refuză să accepte că o publicitate comandată de laboratoarele farmaceutice ar putea să aibă o calitate informativă⁴: „De ce se încearcă prezentarea publicității ca fiind o informație? Misiunea de informare a pacienților este prea importantă încât să fie lăsată pe seama industriei farmaceutice, al cărei mobil principal este unul mercantil”⁵. Altfel formulat, utilizătorii potențiali ai acestor medicamente nu ar pierde nimic dacă s-ar interzice publicitatea deoarece aceasta nu conține nici o informație valabilă.

Totuși, chiar și publicitatea cea mai „săracă și imperfectă” furnizează informații care pot să se dovedească decisive pentru sănătatea cumpărătorilor potențiali ai produsului promovat, din momentul în care reușește să atragă atenția lor. Publicitatea livrează cel puțin două informații cruciale: medicamentul promovat există și este pe piață. Interesul fabricantului este de asemenea să indice care este utilizarea indicată a medicamentului. Majoritatea oamenilor neavând nici chef și nici competențele necesare să citească literatura medicală, câteodată pur și simplu nu știu că există un tratament pentru boala lor. Publicitatea poate fi mijlocul de descoperire a acestei informații și poate să-i încurajeze să consulte un medic.

(continuarea în pag. 23)

IEM mulțumește lui Jacob Arfwedson pentru contribuția la această notă economică.

Institutul Economic Molinari, Traducerea Peter Mihok și Rodica Negre

NOTE:

¹ Cf. „Impatient for Change. European attitudes to healthcare reform” (Stockholm Network/Populus, London, 2004).

² Directiva Europeană 92/28/EEC, art. 88 http://europa.eu.int/eur-lex/en/n/c o n s l e g /pdf/2001/en_2001L0083_do_001.pdf

³ În afara oamenilor politici care în Parlament au participat în 2002 la respingerea unui proiect de liberalizare parțială, noi ne referim și la membrii societății civile care s-au exprimat atunci. Este de vorba, între altele, de colectivul „Europe et Médicament”, care regrupează între alte asociații mai multe de 60 de milioane de consumatori, UFC – Que choisir, Mutualité française, revista Prescrire și Ligue Nationale contre le Cancer.

⁴ Astfel, Françoise Grossetête, raportorul Comisiei „Mediul înconjurător și sănătate” din Parlamentul european, justifică respingerea liberalizării nu deoarece aceasta ar permite ca pacienții să aibă acces la mai multe informații ci pentru că sursa din care ar veni aceste informații n-ar fi demne de încredere: „Pare indispensabil să fim atenți ca informația difuzată spre pacient să fie controlată în mod prealabil de către instituții științifice neutre, care să dispună de o finanțare publică”.

⁵ Publicité directe aux patients : info ou intox ? Act Up - Paris, 20 mai 2002 <http://www.actupparis.org/article347.html>

HELMIS

Tiparul executat la S.C. „Tigris Com” S.R.L.
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: TIGRIS-COM@xnet.ro

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Revista „HELMIS” figurează în catalogul publicațiilor interne la nr.9028

Parteneri: Biblioteca Județeană „Ștefan Bănulescu”, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”, Muzeul Național al Agriculturii, Muzeul Județean Ialomița

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, CONTE Slobozia

ADMINISTRAȚIA

SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO
92CECEIL0143ROL0000002
Suc. CEC Slobozia

REDAȚIA

CRITICĂ - Anghel PAPACIOC
PROZĂ - Virgil DASCĂLU
POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN
ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU
FILOZOFIE - Nicolae STAN
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU, Ștefan NEAGU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROȘCA
INTERVIU, REPORTAJ - Ion ALECU
MINORITĂȚI - Gh. PĂUN - Ialomițeanu
REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE
Culegere și tehnoredactare computerizată - Maria Ioniță